

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav systémového inženýrství a informatiky**

**Využití informačního systému „Open Journal Systems“
pro potřeby Univerzity Pardubice**

David Konstantinov

**Bakalářská práce
2012**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: David Konstantinov
Osobní číslo: E090178
Studijní program: B6209 Systémové inženýrství a informatika
Studijní obor: Informatika ve veřejné správě
Název tématu: Využití informačního systému Open Journal system pro potřeby Univerzitní knihovny
Zadávající katedra: Ústav systémového inženýrství a informatiky

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Popis redakčního procesu
2. Popis open journal systému
3. Analýza stávajícího systému, napojení na univerzitní systém
4. Analýza požadavků budoucích uživatelů
5. Návrh, realizace, administrace, zhodnocení

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- [1] Public Knowledge Project [online]. 1998 [cit. 2011-06-29]. Dostupné z WWW: <<http://pkp.sfu.ca/>>.
- [2] Journal of Systems Integration [online]. 2010 [cit. 2011-06-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.si-journal.org/index.php/JSI/index/>>. ISSN 1804-2724.
- [3] BOTSFORD, Laura; HAGGERTY, Kevin. Using Open Journal Systems to Move from Paper Production to Online Open Access. Scholarly and Research Communication [online]. 2010, volume 1, issue 1, [cit. 2011-06-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.src-online.ca/index.php/src/article/viewFile/9/29/>>.
- [4] DOAJ - Directory of open acces journals [online]. 2010 [cit. 2011-06-29]. Online guide to open acces journals publishing. Dostupné z WWW: <<http://www.doaj.org/bpguide/>>.
- [5] KOFLER, Michael; ÖGGL, Bernd; ČEPIČKA, David. PHP 5 a MySQL 5 : průvodce webového programátora. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2007. 607 s. ISBN 978-80-251-1813-9.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Milan Tomeš

Ústav systémového inženýrství a informatiky

Datum zadání bakalářské práce:

3. října 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2012

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jiří Křupka, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. října 2011

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2012

David Konstantinov

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce ing. Milanovi Tomešovi za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Dále bych rád pracovníkům informačního centra Univerzity Pardubice Ing. Tomáši Bartoníčkoví Ph.D. a Ing. Lukáši Slánskému za rady a pomoc při řešení složitějších problémů souvisejících se zaváděním systému. Mé poděkování patří rovněž redaktorce vědeckého časopisu AOSP Mgr. Nele Dosedělové za spolupráci a zpětnou vazbu při zavádění a testování systému.

ANOTACE

Tato práce se věnuje problematice „open access“ publikování vědeckých časopisů, a to konkrétně za použití volně dostupného softwaru „Open Journal Systems“. Nejdříve je poskytnut obecný popis „open access“ přístupu k publikování vědeckých časopisů a informačního systému „Open Journal Systems“. V další části se práce zabývá analýzou situace před zaváděním systému, dále analýzou požadavků budoucích uživatelů na nový systém a nakonec popisem nasazení samotného informačního systému.

KLÍČOVÁ SLOVA

Otevřený přístup, informační systém, Open Journal Systems, redakční proces, vědecké časopisy

TITLE

The use of information system “Open Journal Systems” for the needs of the University of Pardubice.

ANNOTATION

This thesis is dedicated to the issue of „open access“ publishing of scientific papers and journals, namely, using freely available software known as "Open Journal Systems". First, a general description of „open access“ publishing of scientific journals and the system of "Open Journal Systems" is provided. In the next part, the thesis deals with the analysis of the situation before the implementation, further analysis of the requirements of future users of the new system and finally with the implementation of the information system itself.

KEYWORDS

Open access, information system, Open Journal Systems, publishing process, scholarly journals

OBSAH

ÚVOD	11
1 OPEN ACCESS PUBLIKACE VĚDECKÝCH ČLÁNKŮ	12
1.1 VÝCHODISKA OPEN ACCESS	12
1.1.1 <i>Budapest Open Access Initiative</i>	12
1.1.2 <i>The Bethesda Statement on Open Access Publishing</i>	13
1.1.3 <i>Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities</i>	14
1.2 ROZDÍL MEZI OA MODELEM A TRADIČNÍM MODELEM PUBLIKOVÁNÍ	14
1.3 CESTY OPEN ACCESS PUBLIKOVÁNÍ	15
1.4 PŘÍNOSY OA PUBLIKOVÁNÍ	16
1.4.1 <i>Přínosy OA pro autory</i>	17
1.4.2 <i>Přínosy OA pro vědecké instituce a univerzity</i>	17
1.4.3 <i>Přínosy OA pro čtenáře</i>	18
2 OPEN JOURNAL SYSTEMS	19
2.1 ROLE UŽIVATELŮ OJS	21
2.1.1 <i>Administrátor</i>	22
2.1.2 <i>Manažer časopisu</i>	22
2.1.3 <i>Čtenář</i>	22
2.1.4 <i>Autor</i>	22
2.1.5 <i>Redaktor</i>	22
2.1.6 <i>Sekční redaktor</i>	23
2.1.7 <i>Recenzent</i>	23
2.1.8 <i>Další role</i>	23
2.2 UŽIVATELSKÉ PROSTŘEDÍ	23
2.3 VIZUÁLNÍ PODOBA OJS	24
2.4 SYSTÉMOVÉ POŽADAVKY	25
2.5 SYSTÉMOVÉ PLUGINY	25
2.6 UŽIVATELSKÁ PODPORA OJS	27
2.7 REDAKČNÍ PROCES V OJS	28
2.7.1 <i>Podání příspěvku</i>	29
2.7.2 <i>Recenze rukopisů</i>	30
2.7.3 <i>Úprava rukopisů</i>	31
2.7.4 <i>Správa vydání</i>	32
2.7.5 <i>Publikace</i>	32
3 PROJEKT ZAVÁDĚNÍ IS OPEN JOURNAL SYSTEMS	33
3.1 VÝCHOZÍ STAV	34
3.2 PUBLIKAČNÍ ČINNOST UNIVERZITY PARDUBICE	34
3.2.1 <i>Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D</i>	34
3.2.2 <i>Aktuální otázky sociální politiky – teorie a praxe</i>	34
3.2.3 <i>Scientific Papers University of Pardubice, Series A</i>	35
3.2.4 <i>American and British Studies Annual</i>	35
3.2.5 <i>Theatrum historie</i>	36
3.2.6 <i>Pantheon</i>	36
3.2.7 <i>Scientific Papers of the University of Pardubice, Series B</i>	36
3.3 PILOTNÍ PROJEKT	36
3.4 ČASOVÝ PLÁN PILOTNÍHO PROJEKTU	37
3.5 POŽADAVKY NA ZAVÁDĚNÝ SYSTÉM	37
3.5.1 <i>Vizuální podoba systému</i>	38
3.5.2 <i>Přihlašování pracovníků Univerzity Pardubice</i>	38
3.5.3 <i>Informace o AOSP</i>	38
3.5.4 <i>Sekce časopisu</i>	38
3.5.5 <i>Předešlá vydání časopisu AOSP</i>	38
3.5.6 <i>Formulář pro editorské poplatky</i>	39
3.5.7 <i>Citační styl ISO 690-2</i>	39
3.5.8 <i>Webová adresa účtu AOSP</i>	39
4 ZAVÁDĚNÍ OJS	40

4.1	INSTALACE OPEN JOURNAL SYSTEMS	40
4.2	ZALOŽENÍ ČASOPISU AOSP	41
4.3	SPRÁVA ČASOPISU.....	42
4.4	DOKONČENÍ LOKALIZACE	43
4.5	ÚPRAVA VIZUÁLNÍHO STYLU.....	44
4.6	VLOŽENÍ INFORMACÍ O ČASOPISU.....	46
4.7	ZMĚNA URL ČASOPISU	47
4.8	NASTAVENÍ SEKCI ČASOPISU	47
4.9	ZAVEDENÍ PŘIHLAŠOVÁNÍ PRO PRACOVNÍKY UPCE	47
4.10	IMPORT PŘEDEŠLÝCH VYDÁNÍ AOSP	48
4.11	ZAVEDENÍ FORMULÁŘE PRO EDITORSKÉ POPLATKY	49
4.12	PODPORA CITAČNÍHO STYLU ISO 690-2	49
4.13	SOUČASNÝ STAV ZAVÁDĚNÍ.....	50
5	HODNOCENÍ	51
	ZÁVĚR.....	53
	POUŽITÁ LITERATURA	54

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Porovnání modelů publikování	15
Obrázek 2: Graf procentuálního zvýšení počtu citací s OA	17
Obrázek 3: Graf vývoje počtu titulů používajících OJS mezi lety 2009 – 2012	20
Obrázek 4: Rozdělení počtu časopisů používajících OJS dle kontinentů	20
Obrázek 5: Účet uživatele OJS	21
Obrázek 6: Ukázka prostředí OJS	24
Obrázek 7: Nastavení vzhledu hlavičky v menu Vzhled	25
Obrázek 8: Kategorie pluginů v OJS	26
Obrázek 9: Všeobecné pluginy	27
Obrázek 10: Redakční proces v OJS	29
Obrázek 11: Vložení metadat příspěvku	30
Obrázek 12: Domácí stránka redaktora	31
Obrázek 13: Vytvoření nového čísla časopisu	32
Obrázek 14: Upozornění při špatném nastavení práv	40
Obrázek 15: Potvrzení úspěšné instalace OJS	41
Obrázek 16: Založení nového časopisu	42
Obrázek 17: Správa časopisu	43
Obrázek 18: Překladačový plugin	44
Obrázek 19: Úvodní stránka OJS Univerzity Pardubice	45
Obrázek 20: Úvodní stránka AOSP	46
Obrázek 21: Základní nastavení časopisu	46
Obrázek 22: Sekce časopisu	47
Obrázek 23: QuickSubmit plugin	48
Obrázek 24: Obsah aktuálního čísla AOSP	49

SEZNAM ZKRATEK

AOSP	Aktuální otázky sociální politiky – teorie a praxe
IC	Informační centrum
IS	Informační systém
OA	Open Access
OAI	Open archive initiative
OJS	Open Journal Systems
PKP	Public knowledge project

ÚVOD

Publikování vědeckých časopisů v rámci Univerzity Pardubice je rozděleno mezi několik redakcí zastřešených některou z fakult Pardubické univerzity podle toho, jakým oborem se daný časopis zabývá. Jednotlivé redakce jsou na sobě nezávislé, každá z nich využívá k publikaci a archivaci jiný systém a jiné postupy. Z tohoto důvodu byl pardubickou univerzitou ve spolupráci s univerzitní knihovnou a informačním centrem univerzity zadán projekt, který si klade za cíl přejít na režim open access publikace vědeckých časopisů, a to konkrétně zavedením systému Open Journal Systems na univerzitním serveru, a pod tento systém sdružit publikační činnost redakcí vydávajících své časopisy na půdě Univerzity Pardubice.

Tato práce se věnuje hnutí open access jako zajímavé alternativě pro publikační činnost s cílem poukázat na přínosy, které open access představuje nejen pro autory vědeckých článků, ale i pro čtenáře a redakce, které tyto články publikují. Informační systém Open Journal Systems je zvoleným systémovým řešením, které přechod k open access představuje. V této práci je Open Journal Systems představen spolu s jeho funkcemi a silnými stránkami. Důležitou částí je rovněž popis redakčního procesu, který v rámci Open Journal Systems probíhá. Dále tato práce popisuje projekt, jehož důležitou částí je analýza budoucích požadavků uživatelů. Ještě před tím je popsán stávající stav publikační činnosti na půdě Univerzity Pardubice. Nakonec je vysvětlen samotný proces zavádění systému.

Cílem této práce je popsat celý proces zavádění informačního systému Open Journal Systems od analýzy požadavků budoucích uživatelů tohoto systému přes instalaci systému až po přizpůsobení systému na základě požadavků při analýze zjištěných.

V první kapitole bude popsán režim open access vědecké publikace, historie jeho vzniku, a přínosy, které jeho zavedení představuje. V druhé kapitole bude popsán systém Open Journal Systems, především jeho parametry a funkčnost. Ve třetí kapitole bude následně popsán projekt zavádění Open Journal Systems a stav, který mu předcházel. Také zde budou popsány požadavky na budoucí systém. Samotný proces zavádění systému bude popsán v kapitole čtvrté. Pátá kapitola poskytne celkové hodnocení.

1 OPEN ACCESS PUBLIKACE VĚDECKÝCH ČLÁNKŮ

Pojmem open access¹ (dále OA) se rozumí neomezený, okamžitý a trvalý přístup k celým textům vědeckých článků pro všechny uživatele na internetu. OA odstraňuje cenové bariéry (předplatné, licenční poplatky, poplatky za přečtení) a bariéry přístupu (autorská práva a licenční omezení).

„Cílem hnutí otevřeného přístupu je využít možností globální elektronické komunikace (internetu) k prosazení nové, efektivní, rychlé a bezplatné výměny vědeckých poznatků, a tím vytvořit alternativu k tradičnímu modelu vědeckého publikování.“ [1]

„Důležité je, že OA je kompatibilní s instituty autorského práva, recenzního řízení, výdělečného publikování vědecké literatury, prestiže, kvality aj. Základní rozdíl je ten, že účty neplatí čtenář, a proto finance neslouží jako překážka v přístupu.“ [32]

1.1 Výhodiska Open Access

Vznik moderního hnutí za otevřený přístup lze datovat již do 60. let 20. století. V 90. letech zaznamenalo vzestup spolu s příchodem digitálního věku. Přesto k prvním snahám o přesné vymezení OA došlo až v letech 2001 – 2003. Během těchto let proběhly 3 důležité konference, jejichž výsledkem byly vyhlášení (statements), které jasně definovaly pojem OA přístupu a cíle, kterými se mělo toto hnutí ubírat.

1.1.1 Budapest Open Access Initiative

Budapešťská iniciativa vznikla jako výsledek setkání v Budapešti, které uspořádal v prosinci roku 2001 Open Society Institute (OSI). Cílem tohoto setkání bylo urychlit pokrok v mezinárodních snahách o volné zpřístupnění vědeckých článků všech akademických oblastí na internetu.

Nejdůležitější částí Budapešťské iniciativy je odstavec, který popisuje význam spojení volně přístupná literatura a definuje samotný otevřený přístup. *„Literatura, která by měla být volně dostupná online, je ta, kterou vědci poskytují světu, aniž by za ni očekávali platbu. Primárně tato kategorie zahrnuje recenzované časopisecké články; patří sem ale i nerecenzované preprinty², které vědci mohou chtít nabídnout online pro připomínkování nebo jako upozornění kolegům na důležité výzkumné poznatky. Existuje mnoho stupňů a druhů širšího a snazšího přístupu k takové literatuře. Pojem "otevřený přístup" k této literatuře*

¹ Překlad – „otevřený přístup“

² Verze článku před recenzí a publikací

myslíme její volnou dostupnost na veřejném internetu umožňující libovolnému uživateli číst, stahovat, kopírovat, distribuovat, tisknout, prohledávat nebo vytvářet odkazy na plné texty těchto článků, sklízet je pro potřeby indexace, předávat je jako data pro software, nebo používat je k jakýmkoliv jiným legálním účelům bez finančních, právních nebo technických omezení s výjimkou těch, která jsou neoddělitelnou součástí získání přístupu k internetu samotnému. Jediným omezením na reprodukci a distribuci a jediným uplatněním autorskoprávní ochrany (copyrightu) v této oblasti by mělo být poskytnout autorům kontrolu nad integritou jejich prací a právo na řádné uznání a uvedení autorství." [3]

1.1.2 The Bethesda Statement on Open Access Publishing

Vyjádření z Bethesdy bylo výsledkem setkání v Howard Hughes Medical Institute in Chevy Chase v americkém státě Maryland, které proběhlo v dubnu roku 2003. Smyslem tohoto dokumentu, který vycházel z Budapešťské iniciativy, bylo „*podnítit diskuzi uvnitř biomedicínské komunity o tom, jak pokračovat, co možná nejrychleji, k široce přijímanému cíli poskytovat otevřený přístup k primární vědecké literatuře.*“ [2]

Podle prohlášení z Bethesdy je publikací s otevřeným přístupem ta, která splňuje následující podmínky [2]:

1. *„Autor/ři a držitel/é autorského práva zaručuje/í všem uživatelům bezplatné, neodvolatelné, celosvětové a trvalé právo přístupu k práci, a licenci ke kopírování, užívání, distribuci, přenosu a zobrazování práce veřejně a k vytvoření a distribuci odvozených prací, v jakémkoliv digitálním médiu pro jakýkoliv zodpovědný účel, s ohledem na patřičné přiznání autorství, stejně jako právo vytvořit malé množství výtisků pro jejich osobní potřebu.*
2. *Úplná verze práce a všech doplňkových materiálů, včetně souhlasu k využití, jsou ihned po prvotním publikování uloženy ve vhodném standardizovaném elektronickém formátu alespoň v jednom on-line repozitáři, který je podporován akademickou institucí, učenou společností, vládní agenturou nebo jinou dobře zavedenou organizací, která usiluje o poskytnutí otevřeného přístupu, neomezenou distribuci, interoperabilitu a dlouhodobou archivaci (pro oblast biomedicíny je takovým repozitářem PubMed Central)“*

Prohlášení z Bethesdy stanovilo, „*jak postupovat při prosazování zásad rychlého a otevřeného přístupu k primární vědecké literatuře*“ [16] a poskytlo „*přesné vymezení konkrétních kroků pro všechny organizace a instituce v rámci otevřeného přístupu.*“ [16]

1.1.3 Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities

Berlínská deklarace, kterou iniciovala Max Planck Society, byla výsledkem konference, která se konala v říjnu 2003 v Berlíně. Berlínská deklarace se přihlásila „*k předchozím dvěma iniciativám a vyzvala vědce a výzkumné instituce ke změně jejich publikačních návyků ve prospěch publikování v režimu OA. K dnešnímu dni podepsalo tuto deklaraci a zavázalo se tak podporovat principy OA na 300 významných výzkumných institucí z celého světa. Z České republiky tak učinily dosud jen dvě instituce - Akademie věd ČR a Grantová agentura ČR; obě podepsaly deklaraci v roce 2008.*“ [1]

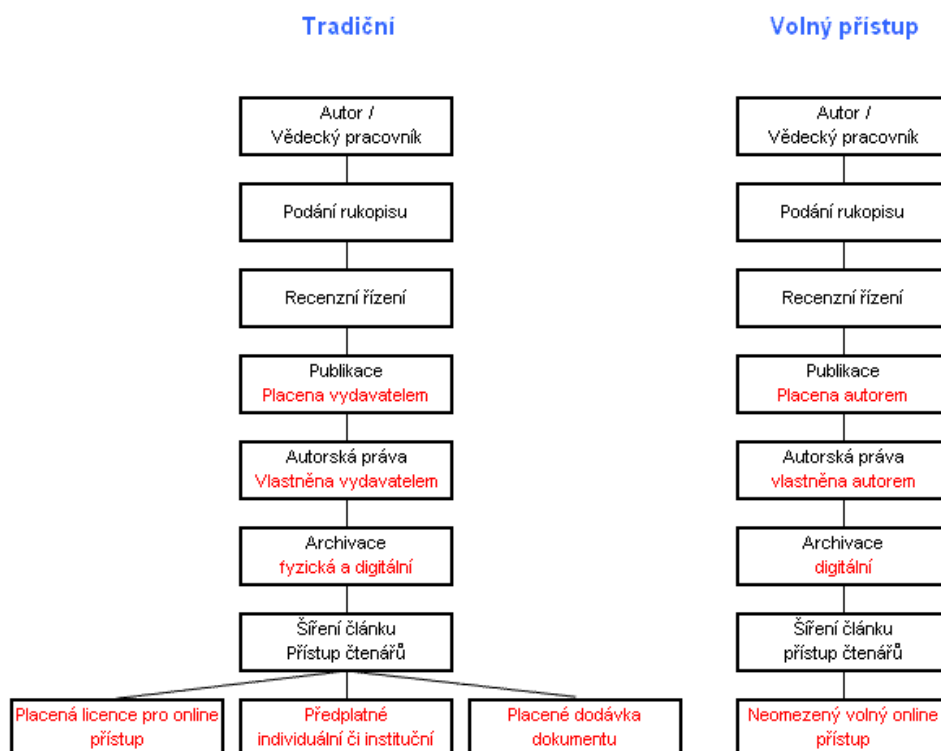
Definice OA podle Berlínské deklarace přímo vychází z prohlášení z Bethesdy a je až na malé úpravy shodná s definicí poskytnutou tímto prohlášením.

Hlavním cílem Berlínské deklarace byla „*podpora otevřeného přístupu k vědeckým poznatkům prostřednictvím Internetu.*“ [16] Internet tudíž tvoří „*podstatný prvek a významný článek, měnící praktickou a ekonomickou skutečnost distribuce vědeckých poznatků a kulturního dědictví,*“ [16] a vytváří tak záruku přístupnosti odborných informací.

1.2 Rozdíl mezi OA modelem a tradičním modelem publikování

Na obrázku 1 jsou znázorněny dva modely publikování, přičemž rozdíly mezi nimi je znázorněn textem v červené barvě.

Modely publikování

Obrázek 1: Porovnání modelů publikování

Zdroj: Upraveno dle [15]

V tradičním modelu platí publikaci vydavatel a zároveň tak získává autorské práva na práci autor, narozdíl od OA publikace, kterou si platí sám autor. Autorská práva pak zůstávají jemu. To znamená, že se svým článkem může nakládat podle svého uvážení. U modelu volného přístupu dochází k archivaci pouze v digitální formě, na rozdíl od modelu tradičního. Zásadní rozdíl je v možnosti přístupu čtenářů k publikovaným materiálům. U tradičního modelu čtenář musí za přístup platit, a to buď ve formě licence za přístup, předplatného či platby za dodání dokumentu. U OA modelu je přístup zdarma a neomezený pro všechny.

1.3 Cesty open access publikování

K otevřenému publikování existují dvě hlavní cesty, které vytýčila již Budapešťská iniciativa:

- „Zelená cesta“ OA publikování: Autoarchivace v otevřených repozitářích, volný přístup ke svým publikovaným článkům zprostředkovávají samotní autoři.
- „Zlatá cesta“ OA publikování: Publikování v otevřených časopisech, recenzní řízení a otevřený přístup zajišťují vydavatelé.

„Prvotní rozdíl spočívá v tom, že zatímco OA časopisy provádí recenzní řízení, tak OA repozitáře nikoliv.“ [1]

Přehled o dostupných OA repozitářích lze získat na stránkách ROAR – Registry of Open Access Repositories [29] nebo OpenDOAR – Direktory od Open Access Repositories [23].

Spolu se vznikem jednotlivých OA repozitářů se objevila i volně dostupná programová řešení pro implementaci institucionálních repozitářů. Příklady takových řešení jsou DSpace [8], který v současné době využívá Univerzita Pardubice, či EPrints [9].

Aktuální přehled kvalitně zpracovaných plně otevřených vědeckých časopisů poskytuje DOAJ – Direktory of Open Access Journals [6]. V době psaní této práce obsahoval adresář 7615 časopisů, z toho 54 časopisů z České Republiky [5].

Informační systém Open Journal Systems představuje pro redakce časopisů působících na akademické půdě Univerzity Pardubice zlatou cestu k OA.

1.4 Přínosy OA publikování

„Otevřený přístup k informacím stírá rozdíl mezi formálními a neformálními informačními kanály, jimiž se šíří vědecké poznatky, urychluje komunikaci a rozšiřuje potencionální okruh uživatelů. Otevřený přístup odstraňuje nedostupnost informací z ekonomických důvodů, umožňuje rozvoj interdisciplinárních oborů, globalizuje vědecké bádání, neboť dává autorům rychlejší zpětnou vazbu od vědců, rozptýlených po celém světě.“ [30]

Díky zvýšení dostupnosti výzkumu OA maximalizuje[16]:

- *„viditelnost výzkumu,*
- *využitelnost, aplikovatelnost výzkumu,*
- *dopad výzkumu,*
- *produktivitu výzkumu,*
- *postup výzkumu,*
- *financování výzkumu,*
- *hodnocenost výzkumu. “*

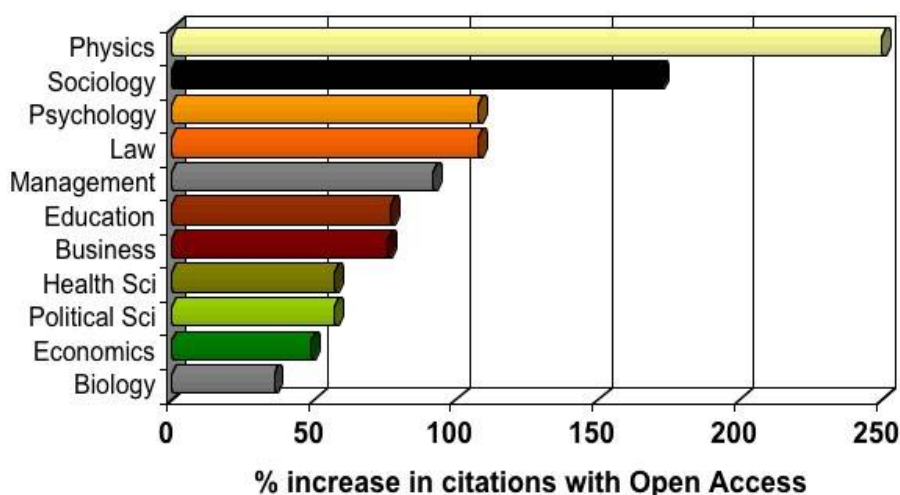
Další přínosy má OA model pro jednotlivé skupiny lidí a institucí, kteří model OA využívají.

1.4.1 Přínosy OA pro autory

Vědečtí pracovníci a autoři tvoří nejvýznamnější část hnutí podporující OA přístup. „Snadná dostupnost informací na internetu autory osvobozuje, přináší jim nezávislost na čase a místě, vědec může pracovat v pohodlí svého pracoviště nebo doma, není odkázán na otevírací dobu knihovny, nemusí čekat celé dny na dokumenty zprostředkované meziknihovní výpůjční službou.“ [30] Autoři také nejsou omezeni licenčními podmínkami.

Pokud autor zveřejní výsledky své badatelské činnosti v OA režimu, jeho práce je snadněji dostupná a viditelná ostatním autorům. Autor tak získává rychlejší odezvu a větší viditelnost a citovanost jeho práce.

Z grafu na obrázku 2 z roku 2004 je patrné procentuální zvýšení počtu citací v jednotlivých oblastech vědeckého bádání po přestoupení na OA režim. Tato zvýšení se pohybují v rozmezí od 36 – 240 procent v závislosti na oblasti vědeckého zkoumání.

Obrázek 2: Graf procentuálního zvýšení počtu citací s OA

Zdroj: [21]

1.4.2 Přínosy OA pro vědecké instituce a univerzity

„Vědecké instituce, výzkumná pracoviště, univerzity se potýkají s problematikou evaluace své instituce jako celku i s problémem hodnocení kvality práce jednotlivých pracovišť a jejich členů. Instituce žijí v konkurenčním prostředí, o dotace, granty a spolupráci s průmyslem musejí bojovat a své výsledky obhajovat a propagovat. Z tohoto pohledu rozšiřuje otevřený přístup možné způsoby evaluace.“ [30]

Díky faktu, že autoři publikující v režimu OA dosahují většího zviditelnění, dochází i ke zvýšení prestiže a povědomí o pracovišti, pod kterým publikují.

1.4.3 Přínosy OA pro čtenáře

„Otevřený přístup čtenářům a uživatelům poskytuje bezbariérový, v tomto případě převážně tedy bezlicenční, přístup k materiálům pro jejich výzkum. Čtenář tak má volná data a volný software např. pro vyhledávání v plných textech, indexování, k tvorbě souhrnů, překladů, propojování a ostatním formám textové analýzy.“ [16]

2 OPEN JOURNAL SYSTEMS

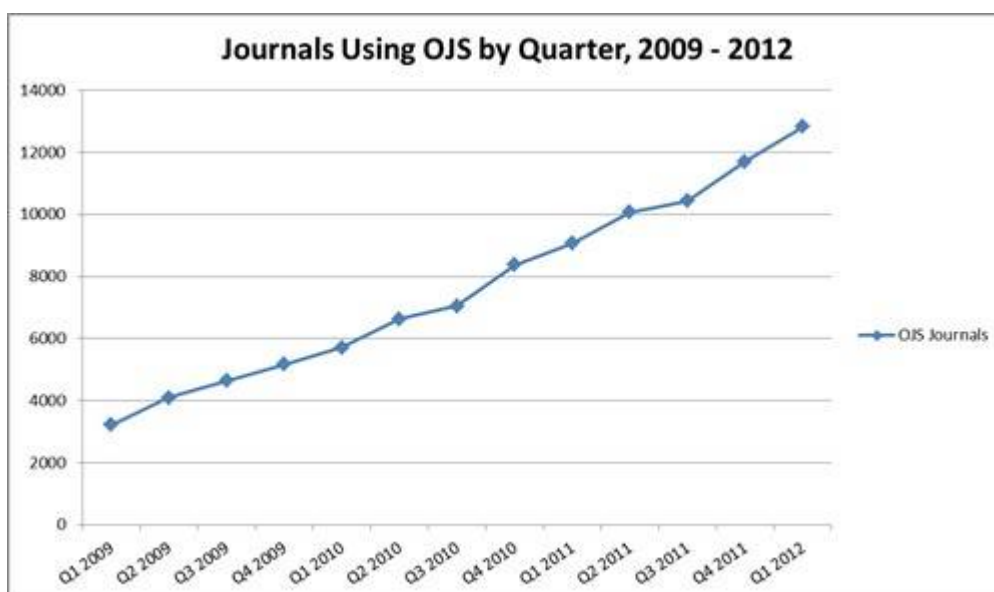
Pro projekt zapojení se do procesu OA publikování vědeckých prací vydaných na akademické půdě Univerzity Pardubice, byl využit informační systém Open Journal Systems (dále OJS), které navrhlo, naprogramovalo a od roku 2002 dává volně k dispozici na svých stránkách sdružení PKP – Public Knowledge Project [26].

Public Knowledge Project je sdružení působící prostřednictvím partnerství mezi Pedagogickou fakultou University of British Columbia, knihovnou Simon Fraser University, pedagogickou školou Stanfordské univerzity a Kanadského centra pro studia vydavatelství na Simon Fraser University. PKP je důležitým účastníkem hnutí za otevřený přístup, který kromě volně přístupného softwaru pro publikování vědeckých článků poskytuje i další produkty, např. software pro pořádání konferencí či software pro sklizení metadat.

„OJS slouží jako nástroj pro publikování a správu odborných časopisů. OJS asistuje při každé fázi publikačního procesu od podání rukopisu až po on-line publikaci a indexování.“[22] Mezi základní rysy OJS patří[22]:

- *„OJS je instalován a spravován lokálně,*
- *konfiguraci požadavků, sekcí, recenzního proces aj. provádí editor,*
- *online podání a správa obsahu,*
- *modul předplatného pro obsah se zpožděnou možností otevřeného přístupu,*
- *komplexní indexování obsahu,*
- *nástroje pro čtení obsahu,*
- *možnost emailového oznamování a připomínkování pro čtenáře,*
- *kompletní obsahově citlivá online podpora.“*

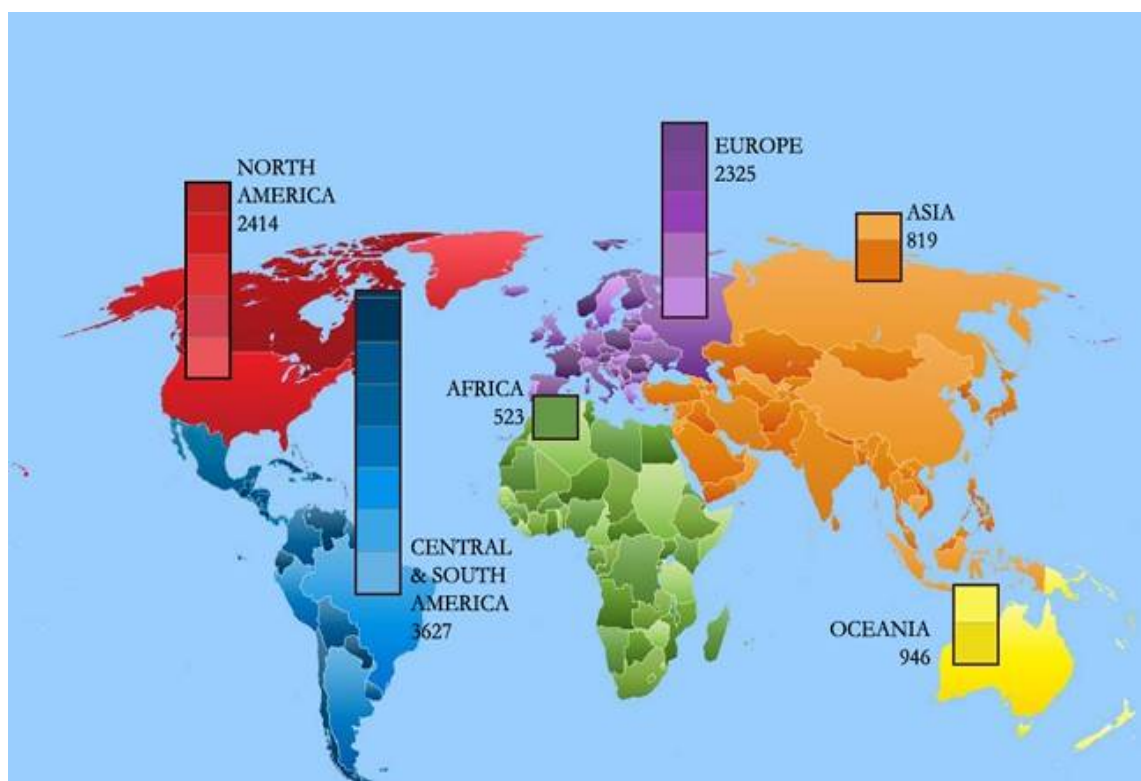
V dubnu roku 2012 bylo zjištěno 12800 titulů z celého světa používající OJS. Podle grafu na obrázku 3 se tento počet se od roku 2009 zvedl přibližně o čtyřnásobek.

Obrázek 3: Graf vývoje počtu titulů používajících OJS mezi lety 2009 – 2012

Zdroj: [19]

Celosvětový rozměr používání OJS je patrný z obrázku 4, na kterém je znázorněn počet uživatelů OJS z jednotlivých kontinentů. Nejvíce časopisů používajících OJS se nachází na území Jižní Ameriky – 3627. V Evropě se jedná o 2325 titulů. Nižší počet časopisů používajících OJS se nachází v Asii, konkrétně 819. Tyto data byly zjištěny v lednu 2012.

Obrázek 4: Rozdělení počtu časopisů používajících OJS dle kontinentů

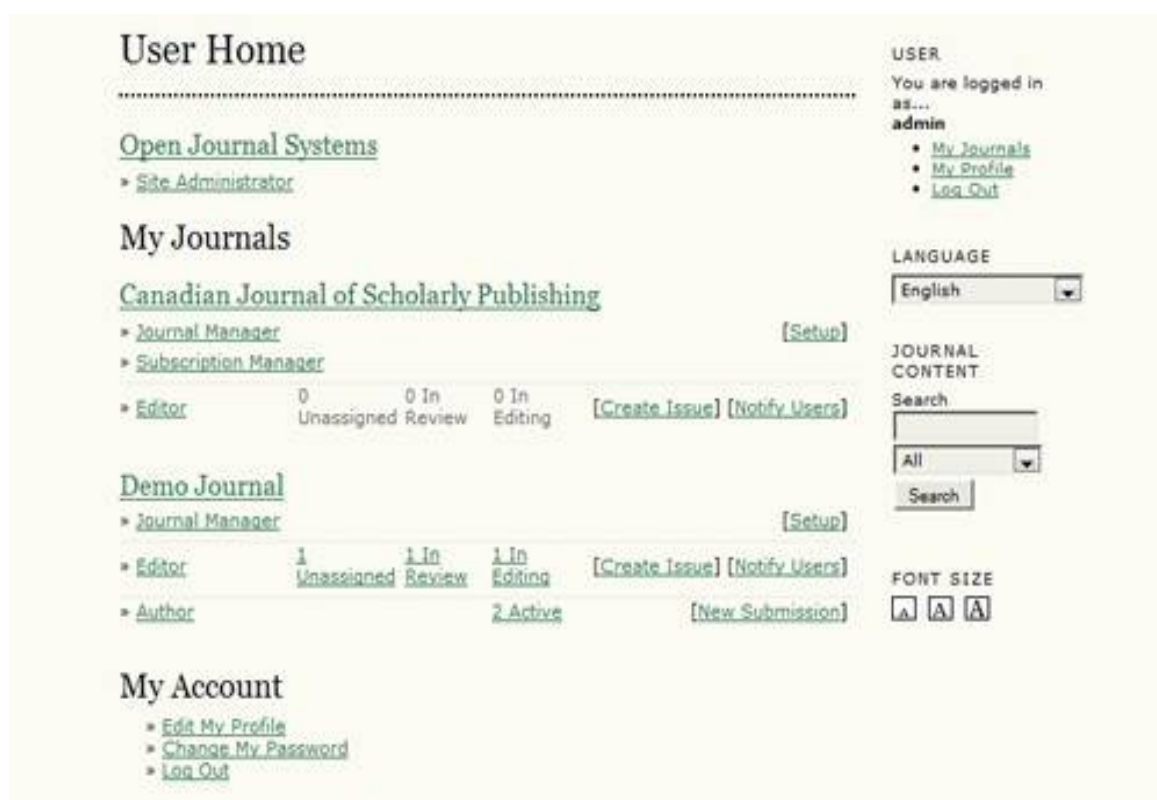
Zdroj: [14]

Celosvětovému rozšíření napomáhá lokalizace v mnoha jazycích. Aktuální verze OJS je dostupná v několika desítkách jazycích, včetně češtiny.

2.1 Role uživatelů OJS

„OJS využívá komplexního systému rolí k rozdělení práce mezi uživateli, přiřazení pracovních postupů a omezení přístupu k jednotlivým částem tohoto systému. Vzhledem k tomu, že na jednu instalaci OJS může být hostováno více časopisů, uživatelům můžou být přiřazeny různé role pro více časopisů.“ [36]

Poté, co se uživatel přihlásí do systému, se mu zobrazí stránka jeho účtu, kde vidí všechny časopisy, ve kterých je zaregistrován. U každého časopisu rovněž vidí, jaké zde zastává role. Uživatel v příkladu na obrázku 5 je registrován ve dvou časopisech – Canadian Journal of Scholarly Publishing a Demo Journal. V prvním zastává role manažera časopisu, manažera příspěvků a redaktora. V druhém zastává rovněž manažera časopisu a redaktora, ale i autora.

Obrázek 5: Účet uživatele OJS

Zdroj: [36]

Již při registraci do zvoleného časopisu si může některé role sám sobě přiřadit. Těmi jsou čtenář, autor a recenzent. Další role mu může následně přiřadit pouze manažer časopisu. Ten se rovněž může v zájmu úplné kontroly nad uživateli rozhodnout volbu role při registraci zakázat. V tom případě se každý nový registrovaný uživatel stává pouze čtenářem.

2.1.1 Administrátor

„Administrátor systému je zodpovědný za instalaci celého systému, přičemž zajišťuje přesné nastavení serveru, přidává soubory jazyků a zakládá nové časopisy v dané instalaci systému. Účet administrátora je založen během procesu instalace systému. Na rozdíl od ostatních rolí může mít jedna instalace OJS pouze jednoho administrátora.“ [36]

2.1.2 Manažer časopisu

„Manažer časopisu je zodpovědný za nastavení stránek časopisu, konfiguraci systémových nastavení a správu uživatelských účtů. K tomu není zapotřebí pokročilých technických znalostí, předpokládá se pouze vyplňování on-line formulářů a nahrávání souborů.“ [36] Manažer časopisu je zodpovědný z přidělování dalších rolí uživatelům a obecně za správu celého časopisu.

„Přestože manažer časopisu tuto roli provádí pouze ve svém časopisu, mělo by se jednat o důvěryhodnou osobu v rámci celého systému, neboť manažer časopisu může zaujímat identitu jiných uživatelů, kteří mohou být registrovaní v jiných časopisech.“ [36]

2.1.3 Čtenář

Čtenář je nejjednodušší role v OJS, a má nejméně možností. Registrovaní čtenáři obdrží email vždy, když je publikováno nové vydání časopisu.

2.1.4 Autor

„Autoři jsou schopni vkládat příspěvky do časopisu přímo prostřednictvím stránky časopisu. Autor je požádán o nahrání rukopisu a vyplnění metadat pro účely indexace. Autor může sledovat příspěvek během redakčního procesu a recenze. Rovněž se podílí na copyeditingu a korektuře příspěvků akceptovaných k publikaci.“ [36]

2.1.5 Redaktor

„Editor dohlíží na celý proces recenze, redakce a publikace. Redaktor, ve spolupráci s manažerem časopisu, stanovuje zásady a procedury časopisu. V redakčním procesu

přiřazuje příspěvky sekčním redaktorům, dohlíží na postup příspěvku v redakčním procesu a asistuje při nesnázích.“ [36]

Redaktor také vytváří nová čísla časopisu, plánuje publikace příspěvků, nastavuje rejstříky vydání časopisu, které následně publikuje.

2.1.6 Sekční redaktor

Sekční redaktor spravuje recenze a redakční proces příspěvků, které mu byly přiděleny. To, jakým způsobem a zdali vůbec časopis využije role sekčního redaktora, záleží na redakci časopisu. V menších redakcích se může celý redakční proces příspěvku zajistit jediný redaktor, a není tak potřeba tyto úlohy dělit.

2.1.7 Recenzent

Recenzent je zvolen redaktorem či sekčním redaktorem k recenzi příspěvku. Následnou recenzi nahrává zpět na stránku časopisu. Recenzenti mohou být na základě kvality svých recenzí hodnoceni redaktory.

2.1.8 Další role

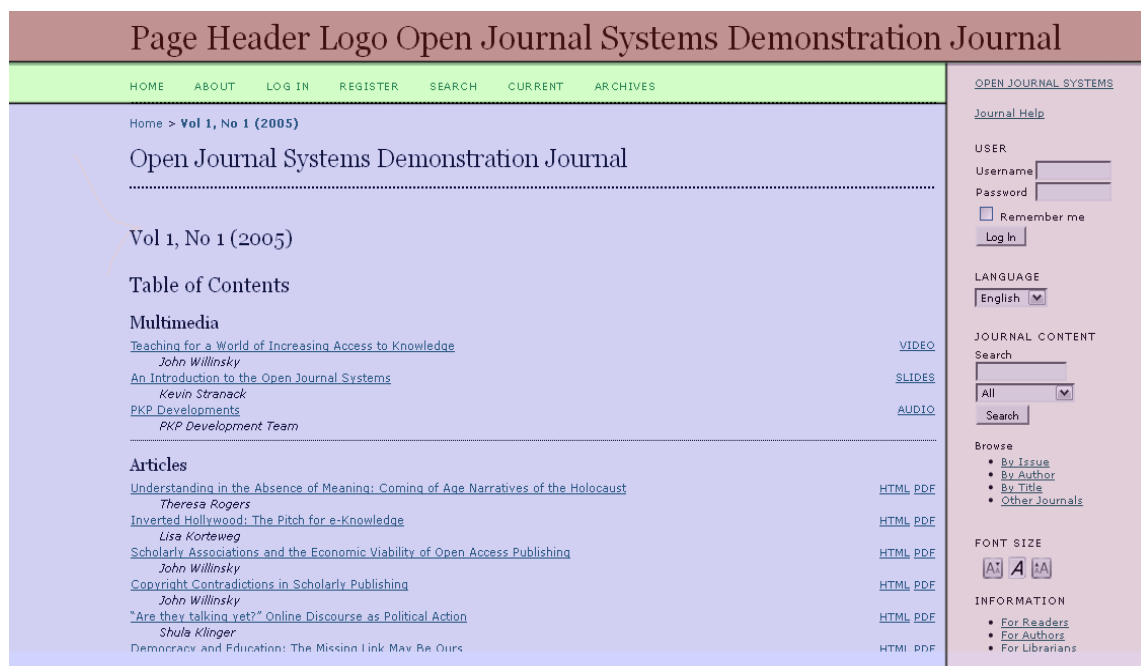
Mezi další role patří copyeditor, který upravuje příspěvky tak, aby byly jasné a gramaticky správné, přičemž v tomto spolupracuje s autorem. Layout editor transformuje copyeditované verze příspěvků na sazebnice ve formátu HTML, PDF, PS či jiném. Korektor zachycuje typografické chyby a chyby formátování.

2.2 Uživatelské prostředí

OJS je koncipován jako tzv. multi-journal systém, to znamená, že po instalaci si jeho prostřednictvím může každá z redakcí vytvořit svůj časopis. Prostředí systému je proto rozděleno do dvou rovin. Obecná úroveň stránky, která představuje jakýsi rozcestník, a která je vizuálně a náplňově koncipována tak, aby odpovídala potřebám instituce, která OJS zavedla a spravuje. Druhou rovinou jsou jednotlivé stránky časopisů, každý se svým osobitým grafickým prostředím a libovolnou náplní. Zatímco obecnou úroveň spravuje administrátor celého systému, jednotlivé účty časopisů jsou spravovány ze strany redakce časopisu. Návštěvník má přístup do obou úrovní. Buď je odkázán na úvodní stránku, kdy si může vybrat a procházet libovolný časopis, nebo je odkázán přímo na účet některého z časopisů.

Na obrázku 6 je ukázka prostředí demonstračního časopisu v OJS. Jednotlivé části prostředí jsou zvýrazněny v barevných rámečcích. Nahoře v červeném rámečku se nachází

hlavička stránky. Zde se nachází název časopisu. Také lze přidat logo a hlavičku vizuálně modifikovat podle potřeb časopisu. Zeleně je vyznačena navigační lišta, která umožňuje přechod mezi jednotlivými stránkami časopisu. Fialový rámeček vpravo vyznačuje postranní menu, které zprostředkovává menu pro přihlašování, vyhledávání a další navigaci v časopisu. Tělo stránky je vyznačena modře. Zde se zobrazuje hlavní obsah jednotlivých stránek časopisu.

Obrázek 6: Ukázka prostředí OJS

Zdroj: Upraveno dle [18]

2.3 Vizuální podoba OJS

Základní vizuální podoba OJS je znázorněna na obrázku 3, lze však libovolně modifikovat. Instituce a redakce tak mohou upravit grafickou podobu časopisu přesně podle svých představ a potřeb.[17] OJS nabízí dvě možnosti, jak úpravy vizuální podoby provést.

Možnost pro základní úpravu vzhledu představuje položka Vzhled v základním nastavení účtu časopisu. Položky tohoto menu umožňují změnu podoby hlavičky účtu, například přidáním obrázku hlavičky, tak je vidět na obrázku 7, dále obsah hlavní stránky časopisu, zápatí časopisu, podobu navigačního panelu či postranního panelu. Přístup do tohoto nastavení má manažer časopisu, které tak tyto položky může libovolně měnit.

5.3 Hlavička stránky časopisu

Pro stránku časopisu můžete nahrát grafickou verzi názvu časopisu a logo - pokud možno v menší verzi než byla použita pro domácí stránku - (jako soubory typu .gif, .jpg, nebo .png), které nahradí jinak zobrazenou textovou verzi.

Název časopisu

Text názvu

Obrázek názvu

Procházet... Nahrát

Jméno souboru: aktualni_otazky_hlavicka.png 2012-01-26 01:57 Smazat

Alternativní text: Aktuální otázky společenské politiky - Te

Uvedte prosím aleternativní text pro tento obrázek, aby byla zaručena dostupnost pro uživatele s textovými prohlížeči nebo pomocnými zařízeními.

Logo časopisu

Obrázek loga

Procházet... Nahrát

Favicon časopisu

Přidat faviconu pro tento časopis, která se bude zobrazovat vedle navigační lišty, když uživatelé navštíví vaše stránky.

Obrázek loga

Procházet... Nahrát

Alternativní hlavička

Alternativně lze místo názvu a loga vložit do textového pole níže HTML verzi hlavičky. Pokud nechcete tuto možnost využít, nechte pole prázdné.

Obrázek 7: Nastavení vzhledu hlavičky v menu Vzhled

Zdroj: Vlastní zpracování

Druhá možnost, jak měnit podobu časopisu, je mnohem komplexnější. Spočívá v nastavení vzhledu časopisu pomocí HTML jazyka a CSS stylů. K tomu je zapotřebí znalostí v tomto oboru. Tato možnost navíc předpokládá možnost přístupu k souborům uloženým na serveru, na kterém je OJS nainstalován, proto toto nastavení může provádět pouze administrátor celého systému, který má práva k přístupu na server.

2.4 Systémové požadavky

OJS klade nároky pouze na server, na který má být systém nainstalován. Pro správnou funkčnost OJS musí server splňovat následující požadavky [18]:

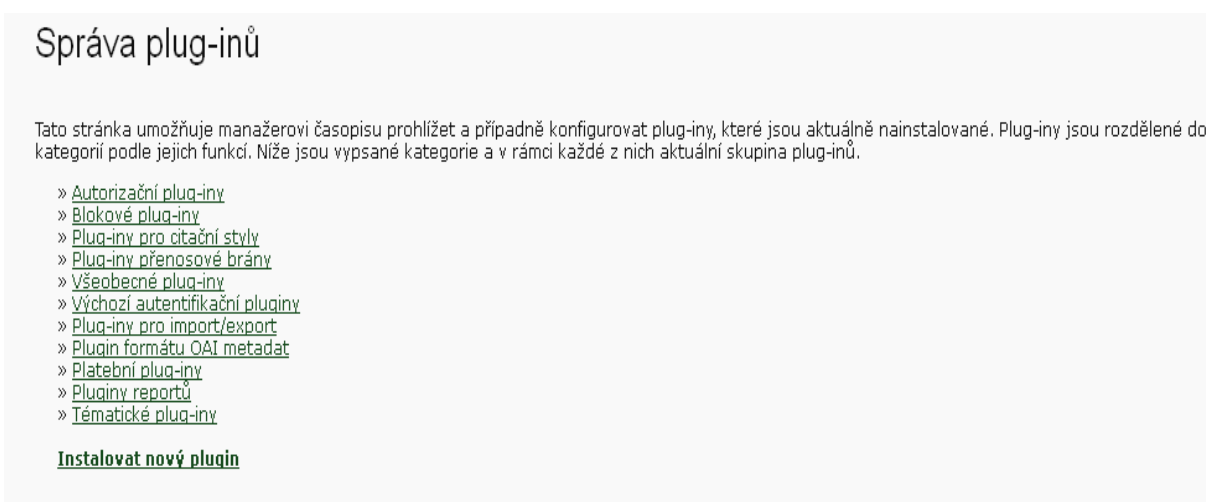
- „PHP podpora (4.2x or vyšší),
- MySQL (3.23 nebo vyšší) nebo PostgreSQL (7.1 nebo vyšší),
- Apache (1.3.2x nebo vyšší) nebo Apache 2 (2.0.4x nebo vyšší) nebo Microsoft IIS 6 (požadováno PHP 5.x),
- Linux, BSD, Solaris, Mac OS X, Windows operační systémy.“

2.5 Systémové pluginy

Systémové pluginy umožňují rozšíření funkcionality OJS. Vytvořit vlastní plugin může jakýkoliv vývojář, aniž by byl nucen zasahovat do jádra programu.

Nejvíce používané pluginy jsou obsažené již v instalačním balíčku OJS. Na stránkách diskusního fóra podpory OJS [25] existuje diskusní vlákno s názvem Plugin Gallery [27], které slouží jako úložiště pro všechny uživatelsky vytvořené pluginy.

Správu pluginů provádí manažer časopisu, který se může rozhodnout, které pluginy v časopisu použít a které nikoliv. Nabídka systémových pluginů se nachází v menu nastavení. Pro lepší přehlednost jsou pluginy rozděleny do kategorií podle způsobu jejich použití. Tyto kategorie jsou zobrazeny na obrázku 8. Pod nabídkou pluginů je rovněž odkaz na instalaci nového pluginu.

Obrázek 8: Kategorie pluginů v OJS

Zdroj: Vlastní zpracování

Na obrázku 9 je zobrazeno menu Všeobecných pluginů. Mezi všeobecné pluginy jsou zařazeny ty, které nezapadají do žádné z ostatních skupin. Pod názvem pluginu se v menu nachází popis jeho funkčnosti. Pod tímto popisem následují možnosti pro správu a používání každého z pluginů.

Všeobecné plug-iny

Všeobecné plug-iny se používají k rozšíření OJS různými způsoby, které nejsou podporovány jinými kategoriemi plug-inů.

Plugin Web Feed

Tento plugin vytváří RSS/Atom web syndication feedy pro aktuální číslo.

[NASTAVENÍ](#) [ZAKÁZAT](#) [UPGRADOVAT PLUGIN](#) [SMAZAT PLUGIN](#)

Plugin statických stránek

Tento plugin umožňuje správu statického obsahu.

[EDITOVAT/PŘIDAT OBSAH](#) [ZAKÁZAT](#) [UPGRADOVAT PLUGIN](#) [SMAZAT PLUGIN](#)

Manažer uživatelských panelů

##plugins.generic.customBlockManager.description##

[NASTAVENÍ](#) [ZAKÁZAT](#) [UPGRADOVAT PLUGIN](#) [SMAZAT PLUGIN](#)

Plugin TinyMCE

Tento plugin umožňuje WYSIWYG editování textových polí OJS s využitím TinyMCE editoru obsahu.

[ZAKÁZAT](#) [UPGRADOVAT PLUGIN](#) [SMAZAT PLUGIN](#)

Plugin přizpůsobení lokalizace

Tento plugin umožňuje přizpůsobení výchozího textu uživatelského rozhraní používaného v OJS.

[PŘIZPŮSOBIT](#) [ZAKÁZAT](#) [UPGRADOVAT PLUGIN](#) [SMAZAT PLUGIN](#)

Překladač Plugin

Tento plugin umožňuje přes web spravovat soubory překladu.

[PŘELOŽIT](#) [ZAKÁZAT](#) [UPGRADOVAT PLUGIN](#) [SMAZAT PLUGIN](#)

SWORD Plugin

Umožňuje manažerům časopisů a (volitelně) autorům ukládat články prostřednictvím SWORD protokolu

[ZAKÁZAT](#) [NASTAVENÍ](#) [UPGRADOVAT PLUGIN](#) [SMAZAT PLUGIN](#)

Obrázek 9: Všeobecné pluginy

Zdroj: Vlastní zpracování

Proces instalace nového pluginu vyžaduje pouze základní schopnosti práce s internetem. Po kliknutí na odkaz Instalace nového pluginu, který se nachází pod seznamem kategorií pluginů, je požadováno nahrání souboru pluginu ve formátu .tar.gz. Po nahrání tohoto souboru dochází k instalaci, po které je plugin připraven k používání.

Využívání pluginů je zásadní a časté při správě a nastavování stránek časopisu v OJS. Pluginy využitě při zavádění OJS pro potřeby Univerzity Pardubice jsou popsány v kapitole 4.

2.6 Uživatelská podpora OJS

Předností systému OJS je rozsáhlá podpora ze strany tvůrců systému i komunity uživatelů, kteří OJS využívají. Ta umožňuje rychlé pochopení funkčnosti OJS, způsobu práce s tímto systémem při zavádění i následném používání.

Jednu část podpory tvoří uživatelské příručky vytvořené tvůrci systému ze sdružení PKP [18], [20], [28], [36]. Ty slouží jako průvodce při instalaci systému, následném nastavování a obecně pro kvalitní pochopení všech funkcí OJS.

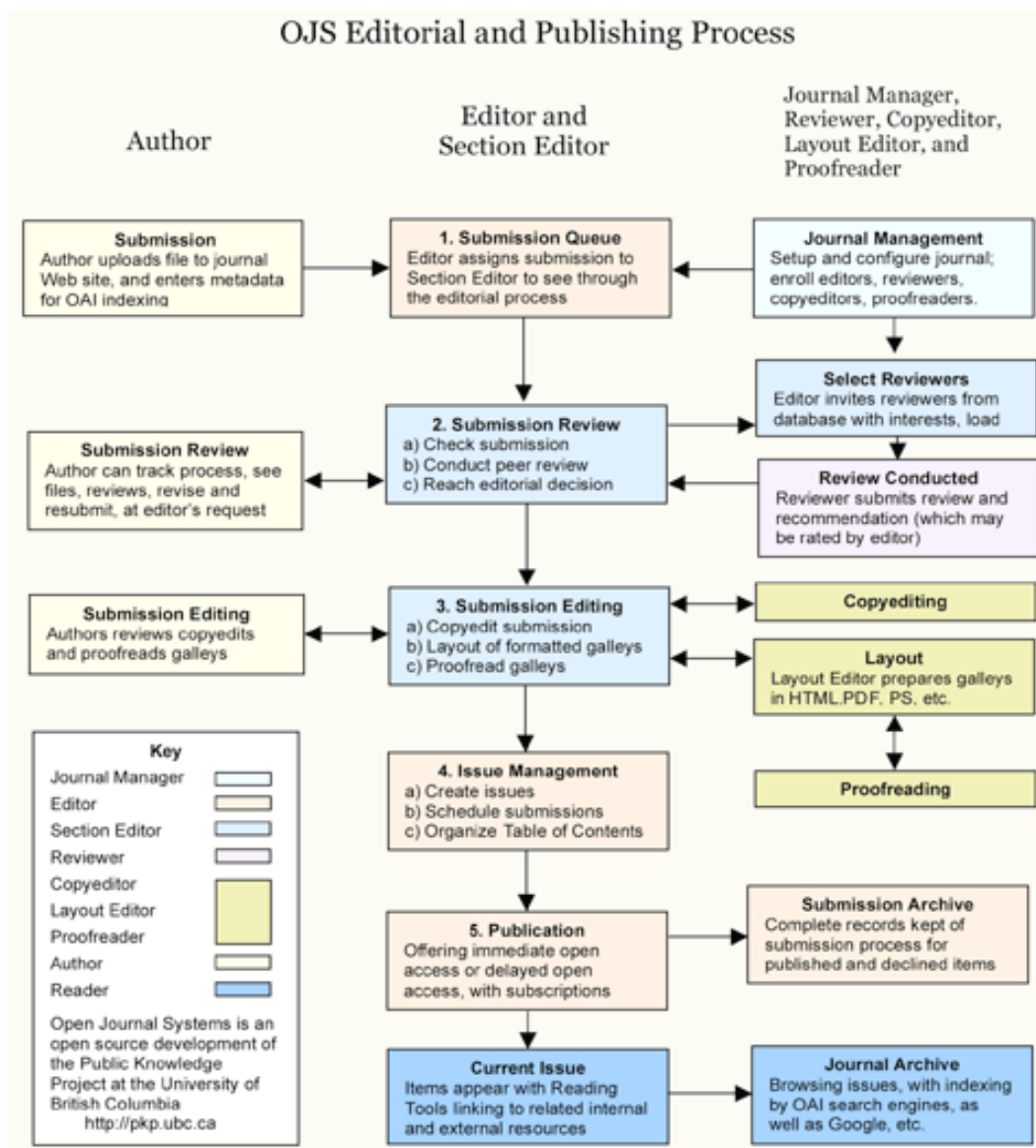
Pro řešení konkrétních problémů je vhodné navštívit diskusní fórum PKP Support [25]. V současné době již většina problémů, se kterými se nový správce systému může setkat, byla řešena. Právě na stránkách tohoto fóra lze tyto problémy a jejich možná řešení vyhledat. V případě, že uživatel řešení nenalezne, může založit své vlastní diskusní vlákno a zde problém řešit osobně s vývojáři či zkušenými uživateli.

2.7 Redakční proces v OJS

OJS pokrývá všechny aspekty online publikace časopisů. V systému OJS je od podání rukopisu k jeho publikaci v časopisu zapotřebí pět kroků redakčního procesu[18]:

1. *„Podací fronta: Položky začínají zde a jsou postupně přiřazovány redaktorů.*
2. *Recenze rukopisů: Položky jsou v této fázi recenzovány.*
3. *Úprava rukopisů: V tomto kroku probíhají copyediting, layout editing a korektury položek.*
4. *Plánovací fronta: Zde jsou položky rozřazeny do vydání a čísel časopisů.*
5. *Obsah: Položky řazeny pro publikaci a vydání časopisu je publikováno.“*

Kompletní redakční proces je zobrazen na obrázku 10. Celý tento proces je blíže popsán v následujících podkapitolách.

Obrázek 10: Redakční proces v OJS

Zdroj: [18]

2.7.1 Podání příspěvku

Celý redakční proces zahájí autor kliknutím na odkaz Zahájit nový příspěvek v menu Uživatel > Autor. Proces vkládání nového příspěvku má pět fází. V první fázi autor volí sekci časopisu, ve které chce rukopis publikovat a jazyk, ve kterém je psán. Následně souhlasí s podmínkami časopisu o správném formátu příspěvku.

Ve druhém kroku nahraje samotný rukopis příspěvku v elektronické podobě. Následně ve třetím kroku vyplní metadata o příspěvku, která jsou vyžadována pro budoucí indexování článku. Formulář pro vyplňování metadat je zobrazen na obrázku 11. Mezi údaje zde vyplňované patří iniciály autora, kontakt, pracoviště a bibliografické údaje. Důležitými položkami jsou název článku a abstrakt.

Krok 3. Vložení metadat příspěvku

1. ZAHÁJENÍ 2. NAHRÁT PŘÍSPĚVEK 3. **VLOŽIT METADATA** 4. NAHRÁT DOPLŇKOVÉ SOUBORY 5. POTVRZENÍ

Jazyk formuláře Czech
 Pokud chcete níže uvedené informace vložit v dalších jazycích, zvolte nejprve požadovaný jazyk.

Autoři

Jméno*

Druhé jméno

Příjmení*

E-mail*

URL

Pracoviště

Země
 (Vaše instituce, např.: "Univerzita Pardubice")

Biografické údaje
 (Např. pracoviště a pozice)

Název a abstrakt

Název*

Abstrakt*

Obrázek 11: Vložení metadat příspěvku

Zdroj: Vlastní zpracování

Ve čtvrtém kroku může autor nahrát doplňkové soubory ke svému příspěvku. Pátý krok představuje shrnutí procesu vkládání rukopisu, jehož potvrzením je rukopis vložen. Tím končí první fáze redakčního procesu.

2.7.2 Recenze rukopisů

Jakmile autor odešle svůj rukopis, ten se redaktorovi zobrazí v menu uživatel>redaktor. Toto menu, které je znázorněno na obrázku 12, dává redaktorovi přehled o všech příspěvcích, které jsou v některé z fází redakčního procesu. Pro lepší orientaci slouží vyhledávání mezi příspěvky. Rovněž z tohoto menu redaktor provádí správu jednotlivých vydání časopisu

Obrázek 12: Domácí stránka redaktora

Zdroj: Vlastní zpracování

Články, které jsou zobrazené jako nepřidělené čekají na přidělení k recenzi. V případě, že se redaktor rozhodne daný článek přijmout, vybere si ze seznamu recenzenta, kterého osloví s prosbou o recenzi. Tato komunikace probíhá formou zasílání emailů. Pokud recenzent článek přijme k recenzi, ten je mu následně zaslán. Redaktorovi se zároveň daný článek přemístí z položky Nepřidělené do položky V recenzním řízení. Recenzent provádí ohodnocení článku pomocí předpřipraveného formuláře, který je mu k dispozici v jednom z kroků recenze. Součástí recenze je i doporučení recenzenta. Autor rukopisu může po dobu recenze sledovat její průběh a případně nahrát rukopis v upravené podobě. V případě, že recenzent doporučí článek pro publikaci, následuje další fáze redakčního procesu.

2.7.3 Úprava rukopisů

Redaktor má nyní zobrazen článek v položce Editované. V této fázi článek postupně prochází copyediting, layout editingem a korekturou, přičemž redaktor musí pokaždé přiřadit článek členovi zastupujícímu odpovídající roli, a to i v případě, že všechny tyto role zastupuje jedna osoba. Tento krok redakčního procesu tedy není optimální zejména pro malé redakce. Během této fáze může opět autor sledovat její průběh a případně provést požadované opravy ve svém příspěvku.

2.7.4 Správa vydání

V této fázi provádí redaktor správu vydání a čísel časopisu. Zde naplánuje, v jakém vydání časopisu bude článek publikován. Při kliknutí na odkaz Vytvořit číslo, který je vidět na obrázku 12 se dostane do příslušného menu. To je zobrazeno na obrázku 13. Zde redaktor vyplní identifikaci budoucího vydání a nadefinuje jeho vzhled.

Vytvořit číslo

VYTVORIT ČÍSLO BUDOUCÍ ČÍSLA MINULÁ ČÍSLA

Číslo: ----- Budoucí čísla -----

Identifikace

Jazyk formuláře Czech

Pokud chcete níže uvedené informace vložit v dalších jazycích, zvolte nejprve požadovaný jazyk.

Ročník 1

Číslo 0

Rok 2012

Identifikace čísla

Ročník

Číslo

Rok

Název

Název

Popis

Titulní strana

Vytvořit titulní stránku pro toto číslo s následujícími prvky.

Titulní obrázek Procházet... Pro nahrání souboru použijte Uložit.
(Povolené formáty: .gif, .jpg nebo .png)

Stylesheet Procházet... Pro nahrání souboru použijte Uložit.

Nahrané: —

Legenda k titulní stránce

Obrázek 13: Vytvoření nového čísla časopisu

Zdroj: Vlastní zpracování

Článek, který je připraven k publikaci následně přiřadí do požadovaného čísla časopisu.

2.7.5 Publikace

Článek je spolu s ostatními publikován v nově vydaném čísle časopisu. Nyní k němu mají přístup všichni čtenáři časopisu.

3 PROJEKT ZAVÁDĚNÍ IS OPEN JOURNAL SYSTEMS

Projekt Zpřístupnění recenzovaných časopisů Univerzity Pardubice v systému Open Journal Systems vychází z iniciativy knihovny Univerzity Pardubice. V rámci tohoto projektu bylo požádáno o udělení grantu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

„Cílem projektu je zpřístupnění recenzovaných periodik vydávaných na Univerzitě Pardubice (dále UPa) prostřednictvím specializovaného softwaru Open Journal System (dále OJS). Systém zajistí automatizaci činností jednotlivých redakcí a zároveň vytvoří efektivní prezentaci příslušného časopisu a zajistí jeho vyšší viditelnost. OJS bude začleněn do služeb Univerzitní knihovny UPa (dále UK UPa), která se stane správcem a garantem tohoto systému. Zavedení této technologie umožní studentům UPa seznámit se v praxi s moderními postupy v oblasti elektronického publikování.“ [35]

Řešitelem projektu je Mgr. Lucie Vyčítalová, působící na pracovišti Univerzitní knihovny Univerzity Pardubice. 1. spoluřešitelem je Ing. Tomáš Bartoníček Ph.D. z pracoviště informačního centra Univerzity Pardubice. Dalším spoluřešitelem je autor této práce s podporou vedoucího práce Ing. Milana Tomeše.

„V březnu 2011 oslovila Univerzitní knihovna všechny redakce recenzovaných časopisů vydávaných na UPa, zda by byl z jejich strany zájem provozovat jejich časopis na systému OJS. Více než polovina tento záměr uvítala a přislíbila spolupráci.“ [34]

Původní předpokládaný časový plán realizace projektu byl následující[34]:

1. *„Instalace a testování: leden až březen 2012*
2. *Návrh workflow, vytvoření obsahu, testování pilotního projektu: březen až září 2012*
3. *Napojení na související služby a projekty: březen 2012*
4. *Napojení OJS na DK UPa: červenec až srpen 2012*
5. *Digitalizace starších ročníků časopisů: srpen až září 2012*
6. *Ostrý provoz systémů: podzim 2012“*

3.1 Výchozí stav

Na Univerzitě Pardubice momentálně neexistuje politika otevřeného přístupu k publikovaným vědeckým článkům. „*Autoři jsou povinni vkládat informace do Osobní bibliografické databáze (OBD) , proto se Univerzita Pardubice rozhodla zachovat stávající workflow a přizpůsobit OBD pro potřeby Open access. Po tomto přizpůsobení budou teprve aplikovány univerzitní politiky open access a pro všechny autory bude doporučeno vkládání plných textů. Volně přístupné texty a jejich metadata mají být exportovány do institucionálního repozitáře.*“ [34]

Tento repozitář představuje digitální knihovna Univerzity Pardubice provozovaná na platformě DSpace[8]. „*Ta byla spuštěna v roce 2007 a zpřístupňuje závěrečné práce studentů, vybrané příspěvky a články v režimu Open access.*“ [34]

3.2 Publikační činnost Univerzity Pardubice

Univerzita Pardubice zastřešuje publikační činnost sedmi redakcí vědeckých časopisů. Každý z časopisů publikuje pod jednou z fakult Univerzity Pardubice, a to podle toho, z které oblasti daný časopis přináší nové poznatky.

3.2.1 Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D

Časopis Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D je recenzovaný odborný časopis schválený radou pro výzkum a vývoj, který působí pod Fakultou ekonomicko-správní Univerzity Pardubice. Tento časopis vychází třikrát ročně v elektronické i tištěné podobě.

„*Cílem periodika je přinášet nové poznatky z oblasti ekonomie, podnikové ekonomiky a managementu, finančnictví, sociálních věd, práva, informatiky a systémového inženýrství. Časopis vychází od roku 1996 a jsou v něm publikovány původní vědecké stati v českém, slovenském a anglickém jazyce, které prošly oboustranně anonymním recenzním řízením.*“ [31]

Tento vědecký časopis zařazen na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných časopisů v České republice.

3.2.2 Aktuální otázky sociální politiky – teorie a praxe

Tento časopis, publikující pod Fakultou ekonomicko-správní navazuje na existenci původního sborníku z konference, která je touto fakultou pořádána pravidelně od roku 2007.

Tento časopis vychází jednou ročně v elektronické i tištěné podobě a jsou v něm publikovány původní vědecké statě a publicistické články v českém, slovenském a anglickém jazyce, které prošly oboustranně anonymním recenzním řízením.

„Časopis je tematicky zaměřen na oblast sociální politiky, sociální práce a na oblast sociálních služeb ve veřejné správě. Cílem periodika je aplikace teoretických poznatků do praxe, aplikace poznatků z praxe do vědecké práce, představení různých aspektů spojených s danými oblastmi, představení nových pohledů na danou oblast a propojování vědních oborů.“ [31]

Časopis AOSP není zařazen v Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

3.2.3 Scientific Papers University of Pardubice, Series A

Tento časopis je vydáván pod Fakultou chemicko-technologickou Univerzity Pardubice od roku 1996. Publikován je jednou ročně.

„Časopis Scientific Papers si klade za cíl být otevřenou platformu pro uveřejnění inovativních výsledků teoretického i aplikovaného výzkumu a to se zaměřením na publikování výsledků výzkumu především akademických pracovníků i studentů z České republiky i ze zahraničí.“ [10]

Tento časopis je zařazen do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

3.2.4 American and British Studies Annual

Tento odborný recenzovaný časopis byl založen v roce 2008 na katedře anglistiky a amerikanistiky Fakulty filozofické Univerzity Pardubice. V současné době časopis vychází jednou ročně. Zaměřen je na široké spektrum témat amerických a britských kulturních a literárních studií.

„Cílem časopisu je vytvořit vědeckou a publikační základnu nejen v rámci České republiky, ale i mezinárodně. Časopis otiskuje dosud nepublikované odborné články v anglickém jazyce týkající se různých aspektů amerických a britských kulturních dějin, britské a americké literatury, výtvarného umění, hudby a dalších kulturních jevů a rovněž recenze nových knižních publikací v oboru.“ [4]

Časopis je od roku 2010 zařazen do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

3.2.5 Theatrum historie

Tento vědecký časopis byl založen na Katedře historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice v roce 2006. Od roku 2009 vychází dvakrát ročně.

„Časopis není specializovaný na žádné dějinné období a je otevřen takovým příspěvkům v rozsahu okolo 20 stran, které se zabývají interdisciplinárními tématy v širším kontextu - geograficky i historiograficky myšleno - střední Evropy. Rozhodně tedy nepřijímá k otištění drobné regionální marginálie, které postrádají širší zakotvení jak v odborné literatuře, tak historickém kontextu.“ [33]

V roce 2008 byl zařazen tento časopis do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných časopisů v České republice a na jaře 2011 byl zapsán do prestižního ERIH (*European Reference Index for the Humanities*).

3.2.6 Pantheon

Pantheon je odborný recenzovaný časopis vydávaný katedrou religionistiky Filozofické fakulty Univerzity Pardubice, který se zaměřuje na problematiku akademického studia náboženství. Tento časopis byl založen v roce 2006. Od roku 2010 vychází dvakrát ročně.

Cílem tohoto časopisu je *„rozvoj religionistiky nejen v České republice, současně chce být i platformou pro prezentaci vědeckých výsledků a mezinárodní akademickou diskusi badatelů ze zemí, kde má religionistika své důležité místo mezi vědními obory.“* [24]

Časopis Pantheon je od roku 2010 zařazen na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných časopisů v České republice.

3.2.7 Scientific Papers of the University of Pardubice, Series B

Tento časopis, který byl založen roku 1995, je vydáván pod Dopravní fakultou Jana Pernera Univerzity Pardubice. Publikován je jednou ročně. Cílem časopisu je podávat nové poznatky z oblasti dopravy.

Tento časopis je zařazen na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných časopisů v České republice.

3.3 Pilotní projekt

Spolupráci na pilotním projektu při zavádění OJS přislíbil časopis Aktuální otázky sociální politiky – teorie a praxe (dále AOSP) [12]. *„Tento časopis otiskuje široké spektrum příspěvků relevantních pro oblast sociální politiky, sociální práce a veřejné správy v kontextu sociálních*

služeb. Příspěvky mohou pokrývat jakýkoliv aspekt výzkumu, praxe, teorie a vzdělávání. Periodikum se člení na sekci: Vědecké statě a Odborná sdělení. Sekce Vědecké statě nabízí primárně texty akademických pracovníků a studentů doktorských programů. Sekce Odborná sdělení se věnuje textům autorů z praxe (NNO, zástupcům veřejné správy apod.), reportážím a příkladům dobré praxe z oblasti sociální politiky a sociální práce.“ [12]

Příspěvky procházejí před publikací anonymním externím recenzním řízením, které je posuzuje v mnoha kritériích, přičemž nároky na kvalitativní úroveň autorských textů se liší podle sekce časopisu.

„Každý příspěvek je nejprve posouzen editorem časopisu. Editor časopisu má právo článek odmítnout postoupit do recenzního řízení z důvodu nesplnění základních formálních požadavků nebo v případě, že text neodpovídá obsahovému zaměření časopisu. Pokud příspěvek není ze závažných důvodů zamítnut, je postoupen do oboustranně anonymního externího recenzního řízení, které je zajištěno na doporučení šéfredaktora redakční radou časopisu. Recenzní posudek ve formě standardizovaného formuláře článek buď doporučí k publikaci, doporučí k publikaci po zapracování úprav, či článek k publikaci nedoporučí.“ [12]

Šéfredaktorem časopisu je Mgr. Jan Mandy Ph.D., editorem Ing. Radka Stárková. Vnější vztahy a rozvoj časopisu zprostředkovává Mgr. Dosedělová, se kterou byla vedena komunikace ohledně požadavků redakce na funkčnost systému a následně ohledně testování systému.

3.4 Časový plán pilotního projektu

Na konferenci, která proběhla v listopadu roku 2011, byl oproti původnímu plánu redakcí AOSP stanoven termín dokončení pilotního projektu na druhý týden ledna roku 2012. Předpokladem byla okamžitá instalace systému a přizpůsobení systému požadavkům AOSP do konce prosince 2011. Následně měl být systém testován tak, aby byl v půlce ledna 2012 připraven na přijímání příspěvků pro nový ročník časopisu.

3.5 Požadavky na zaváděný systém

V následující kapitole budou popsány požadavky, které bylo potřeba v systému aplikovat, aby mohl být řádně spuštěn.

3.5.1 Vizuální podoba systému

Základním požadavkem byla změna vizuální podoby úvodní stránky OJS, která představuje rozcestník, z něhož je uživatel dále odkazován na stránky jednotlivých časopisů, které si založily na OJS účet. Grafická podoba úvodní stránky OJS musela odpovídat vizuálnímu stylu [13], který využívají všechny internetové stránky Univerzity Pardubice.

Časopis AOSP rovněž vyžadoval úpravu vizuální podoby účtu časopisu tak, aby odpovídala barvám a motivu, které AOSP využívá. Rovněž bylo požadováno zvětšení písma v systému.

3.5.2 Přihlašování pracovníků Univerzity Pardubice

Cílem tohoto požadavku byla možnost pro přihlašování pracovníků Univerzity Pardubice do OJS, aniž by se museli do systému registrovat.

3.5.3 Informace o AOSP

Tento požadavek spočíval ve vložení a nastavení všech potřebných informací o AOSP, informací pro čtenáře, autory a recenzenty, pravidel publikování apod.

Mezi tyto položky patří:

- Informace o časopisu, cíl, záběr.
- Seznam členů redakce a redakční rady, seznam podporovatelů.
- Pokyny pro psaní příspěvků, šablony příspěvků.
- Pravidla recenzního řízení.
- Kontakty.

3.5.4 Sekce časopisu

Vzhledem k tomu, že se časopis AOSP člení na dvě sekce, bylo nutné toto členění zavést i do OJS.

3.5.5 Předešlá vydání časopisu AOSP

AOSP požadovalo vložení předešlých ročníků časopisu do systému, aby byly přístupné všem čtenářům.

3.5.6 Formulář pro editorské poplatky

Časopis AOSP vyžaduje po externí autory editorský poplatek. Požadavkem tedy bylo vytvořit v systému on-line formulář pro evidenci zaplacených poplatků a zajistit ukládání dat na server.

3.5.7 Citační styl ISO 690-2

AOSP využívá pro citování směrnici ISO 690-2, proto bylo zapotřebí zajistit podporu tohoto citačního stylu v systému.

3.5.8 Webová adresa účtu AOSP

Časopis AOSP požadoval, aby internetová adresa odkazující na stránky časopisu byla přesně ve formátu: <http://aosp.upce.cz>.

4 ZAVÁDĚNÍ OJS

V této kapitole bude popsán proces zavádění systému OJS a požadavků na jeho funkčnost.

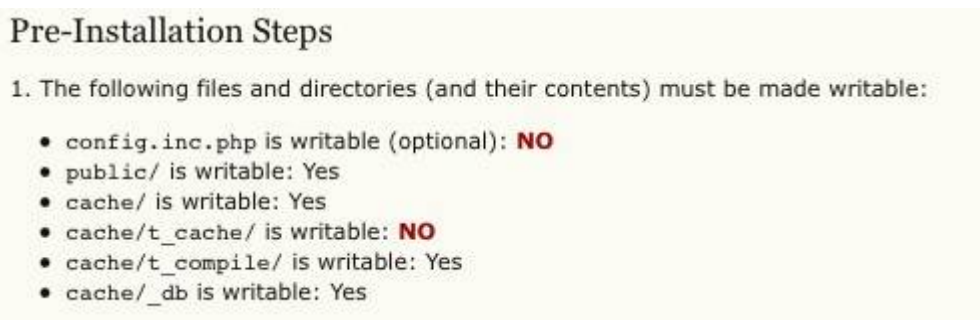
4.1 Instalace Open Journal Systems

Pro instalaci OJS je nejdříve zapotřebí stáhnout instalační balíček o velikosti 11MB z internetových stránek PKP (http://pkp.sfu.ca/ojs_download). Ten je distribuován pod GNU General Public Licence v2 [11], tedy volně a bez poplatků. V současné době se jedná o verzi OJS 2.3.6. Během zavádění systému vyšla nová verze 2.3.7, na kterou Informačním centrem Univerzity Pardubice (dále IC) systém upgradovalo.

Před instalací je zapotřebí vyhradit pro tento systém prostor na serveru. Pro účely projektu byl IC vyhrazen prostor na serveru, který splňoval všechny požadavky pro správný chod systému. IS rovněž vytvořilo na serveru MySQL databázi, která je pro chod systému zapotřebí.

Pro instalaci systému bylo nejdříve zapotřebí rozbalit instalační balíček na určené místo na serveru. Dalším krokem bylo přejít do serverového adresáře pomocí webového prohlížeče zadáním adresy <http://ojs.upce.cz>. Po přístupu na tuto adresu se objevila v prohlížeči instalační obrazovka. Na této stránce jsou zobrazeny instrukce k instalaci systému. Přestože systém je lokalizovaný do češtiny, instalace probíhá v anglickém jazyce.

Dalším krokem bylo vytvoření adresáře pro ukládání souborů příspěvků a učinit určité složky a soubory zapisovatelnými, tak aby je mohl server spravovat a přepisovat. Zmíněné soubory a složky jsou zobrazeny na obrázku 14. Tento obrázek zobrazuje instalační stránku v případě, že nebyly nastaveny příslušné povolení.

Obrázek 14: Upozornění při špatném nastavení práv

Zdroj: [36]

V posledním kroku instalace bylo zapotřebí provést několik posledních nastavení. Zde bylo zapotřebí zadat cestu k adresáři pro ukládání souborů příspěvků, který byl vytvořen v dřívějším kroku instalace, zvolit nastavení zabezpečení, zadat přihlašovací údaje k databázi a vytvořit administrátorský účet pro přístup do systému. Následným stisknutím tlačítka „Install Open Journal Systems“ byla provedena samotná instalace OJS.

Po instalaci se zobrazilo v prohlížeči potvrzení úspěšnosti instalace. To je zobrazeno na obrázku 15. Do systému se nyní bylo možno přihlásit pod zvolenými přihlašovacími údaji administrátora.

Obrázek 15: Potvrzení úspěšné instalace OJS

Zdroj: [36]

4.2 Založení časopisu AOSP

Menu založení časopisu se nachází v nabídce Uživatel>Administrace internetové stránky. Po kliknutí na odkaz Založit nový časopis následuje přesměrování na stránku Založení časopisu, která je zobrazena na obrázku 16. Zde je potřeba nastavit jazyk časopisu, název a popis časopisu. Důležitá je položka Cesta, podle které je vytvořena URL časopisu. Zde bylo zadáno „aosp“. Vzniklá adresa účtu časopisu tedy byla podle vzoru patrného na obrázku <http://ojs.upce.cz/aosp>. Toto však neodpovídalo adrese, která byla požadována (<http://aosp.upce.cz>). V pozdější fázi tedy musel být tento problém vyřešen.

Domů > Uživatel > Administrace internetové stránky > Nastavení časopisu

Nastavení časopisu

Budete automaticky zaregistrován jako manažer tohoto časopisu. Poté, co vytvoříte nový časopis, vstupte do něj jako manažer a pokračujte v jeho nastavení a zápisu uživatelů.

Jazyk formuláře
 Pokud chcete níže uvedené informace vložit v dalších jazycích, zvolte nejprve požadovaný jazyk.

Název časopisu*

Popis časopisu

Cesta*
 URL časopisu bude http://ojs.upce.cz/path

Povolte pro tento časopis, aby byl na této stránce veřejně zobrazen

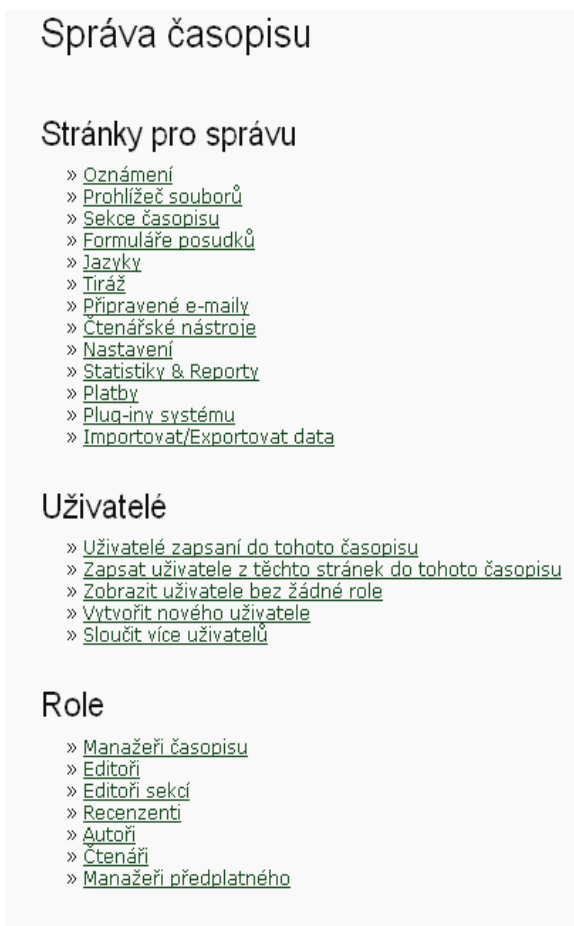
* Označuje povinnou položku

Obrázek 16: Založení nového časopisu

Zdroj: Vlastní zpracování

4.3 Správa časopisu

Veškerá správa účtu časopisu, ke které má práva pouze manažer časopisu, je vedena z menu Uživatel>Manažer časopisu>Správa časopisu. To je zobrazeno na obrázku 17. V první části Stránky pro správu se nacházejí položky pro nastavení časopisu. Níže se nacházejí nástroje pro správu uživatelů. Oddíl Role slouží pro orientaci mezi jednotlivými rolemi uživatelů.

Obrázek 17: Správa časopisu

Zdroj: Vlastní zpracování

4.4 Dokončení lokalizace

Ihned po dokončení instalace systému byly zjištěny nedostatky v překladu do češtiny. U částí systému překlad chyběl, proto musela být lokalizace zkompletována. K tomu bylo použito překladového pluginu. Na obrázku 18 je zobrazena ukázka tohoto pluginu. Překladový plugin zobrazí pouze položky systému, které nejsou ještě přeložené. Do formuláře tedy stačí ke každé položce tento překlad doplnit. Tímto způsobem bylo přeloženo přibližně 200 položek.

Obrázek 18: Překladač plugin

Zdroj: Vlastní zpracování

4.5 Úprava vizuálního stylu

Dalším krokem bylo nastavení úvodní stránky OJS podle potřeb Univerzity Pardubice tak, aby vzhled korespondoval s vizuálním stylem Univerzity Pardubice [13]. To bylo provedeno vytvořením CSS souboru, ve kterém byl vzhled systému upraven podle požadavků. Bylo zde rovněž zvětšeno písmo. Hlavičku úvodní stránky změnil grafik IS Univerzity Pardubice. Po této úpravě vypadala stránka tak, jak je zobrazeno na obrázku 19. V horní části se nachází zmíněná hlavička odpovídající normám Univerzity Pardubice. Uprostřed v těle stránky se nachází seznam účtů časopisů založených v systému, včetně účtu AOSP. Uživatel, který je na tuto stránku odkázán, ze tedy vidí všechny časopisy působící na Univerzitě Pardubice, které jsou v systému registrovány. U každého časopisu je nabídka k zobrazení časopisu, zobrazení aktuálního čísla časopisu či přímá registrace do časopisu. V panelu po pravé straně se nacházejí ovládací prvky pro správu profilu uživatele, volbu jazyka, vyhledávání v obsahu systému či prvek pro změnu velikosti písma.

Obrázek 19: Úvodní stránka OJS Univerzity Pardubice

Zdroj: Vlastní zpracování

Následně bylo potřeba změnit i vizuální podobu časopisu AOSP. To bylo učiněno totožným způsobem. Úvodní stránka časopisu po této úpravě je na obrázku 20. Zelená barva představuje barvu Fakulty ekonomicko-správní, pod kterou AOSP publikuje svůj časopis.

V navigačním menu pod hlavičkou se nacházejí postupně odkaz na úvodní stránku časopisu, odkaz na informace o časopisu, odkaz na účet uživatele, odkaz pro registraci nového uživatele, vyhledávání, odkaz na aktuální číslo, odkaz do archivu časopisu a odkaz na informace pro autory. V pravém postranním menu se nachází blok pro správu profilu uživatele, vyhledávání v obsahu časopisu a důležité odkazy. Uprostřed v těle úvodní stránky jsou základní informace o časopisu, níže oznámení a úplně dole obsah aktuálního vydání časopisu.

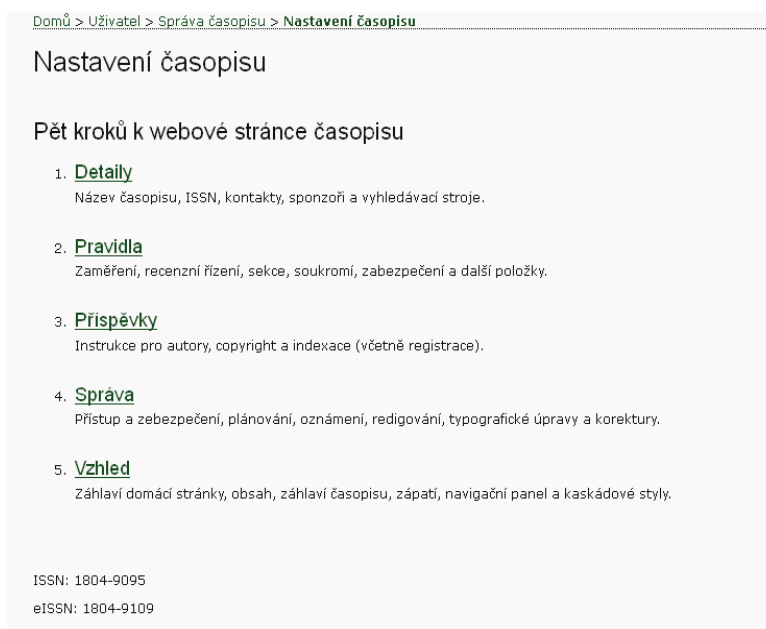

Obrázek 20: Úvodní stránka AOSP

Zdroj: Vlastní zpracování

4.6 Vložení informací o časopisu

Základní informace o časopisu byly vloženy pomocí menu základní nastavení účtu časopisu. To lze provést jednoduše v pěti krocích. Ty jsou zobrazeny na obrázku 21.

Obrázek 21: Základní nastavení časopisu

Zdroj: Vlastní zpracování

Prvním krokem bylo nastavení základních informací o časopisu na stránce „Detaily“. Zde se nastavily položky jako např.: obecné informace o časopisu, hlavní kontakt, kontakt na podporu či sponzorující organizace. Na stránce „Pravidla“ jsou k nastavení položky pravidla recenzního řízení, zaměření časopisu, prohlášení o soukromí a další položky. Stránka „Příspěvky“ slouží k nastavení pokynů autorů a nastavení indexace. Na stránce „Správa“ bylo nastaveno zabezpečení, plánování publikací, oznámení pro čtenáře a autory, instrukce pro redigování, korektura a další. Důležitá je stránka „Vzhled“, kde lze nastavit další vizuální prvky časopisu.

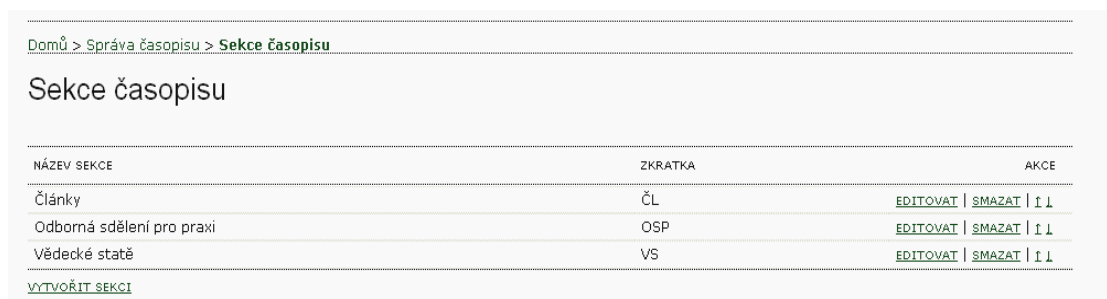
Veškeré potřebné informace k vložení byly poskytnuty redakcí AOSP.

4.7 Změna URL časopisu

Vzhledem k tomu, že zmíněná adresa časopisu neodpovídala požadavkům redakce, musela být vyřešena její změna. K tomu byl zapotřebí zásahu do kódu systému, který provedlo IC. Po této úpravě byla adresa stránek AOSP již podle požadavku: <http://aosp.upce.cz>.

4.8 Nastavení sekcí časopisu

Toto nastavení bylo provedeno v menu Uživatel>Správa časopisu>Sekce časopisu. Zde byly vytvořeny dvě požadované sekce Odborná sdělení pro praxi a Vědecké statě, které jsou vidět na obrázku 22.

NÁZEV SEKCE	ZKRATKA	AKCE
Články	ČL	EDITOVAT SMAZAT ↑ ↓
Odborná sdělení pro praxi	OSP	EDITOVAT SMAZAT ↑ ↓
Vědecké statě	VS	EDITOVAT SMAZAT ↑ ↓

[VYTVOŘIT SEKCI](#)

Obrázek 22: Sekce časopisu

Zdroj: Vlastní zpracování

4.9 Zavedení přihlašování pro pracovníky UPCE

Zavedení přihlašování pro pracovníky Univerzity Pardubice bylo provedeno informačním centrem. Pro tento účel byly nainstalovány pluginy Block a Gateway. Plugin Block zobrazuje na úvodní stránce přihlašovací odkaz, který odkazuje na adresu odpovídajícího gateway pluginu.

Gateway plugin využije knihovnu, která zajistí odpovídající přihlášení pomocí univerzitního JA-SIG CAS serveru (který dělá přihlašovací proxy pro Cosign server) a zjistí od něj uživatelské jméno. Následuje zjištění objektu uživatele z úložiště v OCS, přihlášení uživatele a přesměrování zpět na původní stránku, ze které bylo přihlášení iniciováno. Není-li ještě uživatel v systému, tak jej založí – a opět přihlásí.

4.10 Import předešlých vydání AOSP

Všechna již vydaná čísla AOSP byla poskytnuta redakcí ve formátu PDF. Tyto soubory však nešly do systému jednoduše vložit, neboť OJS je velmi striktní vůči indexaci všech vložených článků. K tomu, aby nemusela články minulých čísel časopisu při vkládání do systému procházet celým redakčním systémem, slouží plugin QuickSubmit. Do formuláře v tomto pluginu, který je zobrazen na obrázku 23 je zapotřebí vkládat postupně jednotlivé články a k nim související metadata. Proto musely být nejdříve PDF soubory časopisů rozděleny na jednotlivé články, které následně byly vloženy do systému. Takto byly postupně nahrány články všech pěti vydání AOSP a následně publikovány do archivu.

The image shows a web form titled "Data příspěvku" (Article Data). It is divided into several sections:

- Sekce časopisu** (Journal Section): A dropdown menu with the text "Prosím zvolte sekci..." (Please select a section...).
- Soubor příspěvku** (Article File): A file upload area with a "Procházet..." (Browse...) button and a "Nahrát" (Upload) button. The text above says "Zvolte soubor, který se má použít jako finální soubor sazebnice pro tento příspěvek." (Choose a file to be used as the final table of contents file for this article).
- Autoři** (Authors): A series of input fields for "Jméno*" (Name*), "Druhé jméno" (Last name), "Příjmení*" (Surname*), and "Pracoviště" (Institution).
- Země** (Country): A dropdown menu.
- E-mail*** (Email*): An input field.
- URL**: An input field.
- Biografické údaje** (Biographical data): A large text area with the note "(Např. pracoviště a pozice)" (e.g., institution and position).

Obrázek 23: QuickSubmit plugin

Zdroj: Vlastní zpracování

Celý proces importu byl časově velmi náročný z důvodu postupného vkládání jednotlivých článků. Celý proces by však byl o mnoho více náročný, pokud by nebylo možné použít QuickSubmit plugin. Obsah aktuálního čísla AOSP s odkazy na soubory jednotlivých článků je zobrazen na obrázku 24.

Vol 5 (2011)	
Obsah	
Vědecké statě	
Sociálna kvalita a sociálna ekonomika	PDF
<i>Mária Antalová, Eva Pongráczová</i>	
Spiritualní inteligence a její vliv na sociální status a úspěch v tržní společnosti	PDF
<i>Šárka Brychtová</i>	
Nové trendy pri prepúšťaní zamestnancov	PDF
<i>Adriana Grenčíková, Jana Španková</i>	
Uplatňování a podoby přímé finanční pomoci fyzickým osobám na úrovni obcí	PDF
<i>Eva M. Hejzlarová</i>	
Nezamestnanosť a podpora uplatnenia absolventov na trhu práce	PDF
<i>Mária Husáková, Michaela Pechová</i>	
K vymedzeniu predmetu sociálnej politiky	PDF
<i>Stanislav Konečný</i>	
Sociální práce a obec v samostatné působnosti	PDF
<i>Ivana Liedermanová</i>	
Bezdomovecť a kriminalita	PDF
<i>Jan Mandys</i>	
Dilemata sčítaní bezdomovcov v roce národného sčítaní obyvateľ	PDF
<i>Jan Mandys, Pavlína Nežádalová</i>	
Sociálna rovina podnikania	PDF
<i>Ladislav Mura</i>	
Vybrané problémy zamestnávání osob se zdravotním postižením	PDF
<i>Lenka Nádvořníková</i>	
Analýza sociálních sítí – využití v praxi	PDF
<i>Jan Panuš</i>	
Starobné dôchodkové sporenie v dôchodkovom systéme SR	PDF
<i>Eva Reivajová, Silvia Ošková</i>	

Obrázek 24: Obsah aktuálního čísla AOSP

Zdroj: Vlastní zpracování

4.11 Zavedení formuláře pro editorské poplatky

V menu Pro autory byly vloženy informace o editorských poplatcích společně s formulářem pro externí autory. Funkčnost tohoto formuláře měla být zajištěna IC, to však zatím nebylo učiněno.

4.12 Podpora citačního stylu ISO 690-2

Podporované citační styly jsou v systému nainstalované ve formě pluginů. Citační norma ISO 690-2 však v instalačním balíčku obsažena nebyla. Na stránkách PKP Support [25] byla nalezen stará verze tohoto pluginu. Nejdříve tedy bylo nutné změnit kód pluginu tak, aby byl kompatibilní se současnou verzí OJS. Následně byl za pomoci IC nainstalován. Během zavádění však došlo ke změně této citační normy. K úpravě pluginu, aby odpovídal aktuální normě, prozatím nedošlo.

4.13 Současný stav zavádění

Kvůli časové náročnosti zavádění OJS bylo nutné posunout termín zpuštění AOSP pro veřejnost na konec ledna 2012. Ani tento termín však nebyl dodržen, proto se redakce AOSP rozhodnula zrušit vydání čísla časopisu pro rok 2012 v systému OJS. Mezi požadavky, které nebyly kompletně splněny patří funkční citační plugin a formulář pro editorské poplatky. Zároveň nové požadavky neustále vznikají. Proces zavádění se tedy vrací do původního rámce časového plánu.

5 HODNOCENÍ

Původní termín pilotního projektu zveřejnit stránky časopisu AOSP v půlce ledna 2012 nebyl dodržen. Hlavní příčinou byl nedostatek času potřebný pro pochopení fungování systému. Na základě toho docházelo k prodlužování času potřebného pro zavádění jednotlivých požadavků, neboť před každým zásahem do systému muselo být nejdříve z příruček zjišťováno, jakým způsobem se má provést. Tak se prodlužovalo i uskutečňování zdánlivě jednoduchých úkonů.

Podmínkou AOSP pro zpuštění publikace na OJS byl kompletně zavedený a otestovaný systém. To však bylo vzhledem malému množství času na realizaci projektu nereálné. Během zavádění systému byly navíc zjišťovány další nedostatky a požadavky, proto redakce AOSP rozhodla, že stávající číslo AOSP vydá původním způsobem, tedy bez použití OJS, s plánem přemístit svoji publikaci na OJS pro ročník 2013.

Jako hlavní nedostatek OJS pro redakce časopisů působících na Univerzitě Pardubice lze považovat složitý redakční systém. Problém spočívá ve fázi editace rukopisu. Ta se skládá ze tří částí: copyediting, layout editingu a korektury, přičemž pro každou z těchto činností existuje různá role. Navíc před každou z těchto částí musí redaktor článek členovi s danou rolí přidělit. V malých redakcích na Univerzitě Pardubice však všechny tyto role při úpravě příspěvku provádí pouze jeden redaktor, v některých redakcích se určité části tohoto procesu dokonce vynechávají. Redaktor, který tuto úpravu je tedy nucen si příspěvek přidělit sám sobě jako copyeditorovi, vykonat copyediting, následně si ho opět přidělit jako layout editorovi atd. OJS neumožňuje zúžení počtu rolí pouze na ty požadované a následně tak zkrácení redakčního procesu. Vzhledem k faktu, že kód OJS je plně modifikovatelný, možností řešení tohoto nedostatku by mohla do budoucna být změna kódu vedoucí je zjednodušení redakčního procesu.

Dalším problémem může být složitost nastavování účtu časopisu. OJS totiž předpokládá, že účet každého časopisu si bude spravovat samotná redakce, resp. zvolený člen redakce, který se stane manažerem časopisu. V případě, že v redakci není člen s požadovanými schopnostmi, ta je nucena požádat o pomoc při správě časopisu administrátora systému, to zn. IC. Tím se zvyšuje doba, kterou správa zabere z důvodu případné pomalejší komunikace. Navíc některé procesy správy časopisu, jako např. import předešlých vydání jsou časově náročné, a tak budou v případě, že se sejdou naráz požadavky několika redakcí, kladeny na IC velké nároky. Předpokladem do budoucna však je, že členové redakcí budou postupně

získávat se systémem zkušenosti a tím se redakce stanou v průběhu času co se správy účtu časopisu týče soběstačnější.

Tyto nedostatky jsou však nepochybně převýšeny výhodami, které OJS přináší jak pro redakce vědeckých časopisů, tak pro jejich čtenáře. Výhodou pro všechny představuje samotný OA přístup, který byl popsán v kapitole 1. Uživatelské prostředí OJS je přívětivé jak pro redakce, které si přesto na nový způsob práce budou muset zvyknout, tak pro čtenáře. Velkou výhodou pro zájemce o vědeckou činnost prováděnou na půdě Univerzity Pardubice je fakt, že většina časopisů bude přehledně sdružena do tohoto systému. Proto zmíněné nevýhody nebudou bránit dalšímu vývoji OJS a přechodu dalších redakcí pod tento systém.

Dalším vývojem v zavádění systému bude v nejbližší době dokončení splnění požadavků v pilotním projektu, které byly zmíněny v kapitole 4. Dalším krokem bude napojení systému na související služby a projekty a digitální knihovnu Univerzity Pardubice podle plánu, který je zmíněn v kapitole 3. V delším horizontu může být zajímavou možností další pokročilejší úprava vizuálního stylu OJS a s tím související přiblížení se institucím, které OJS již několik let využívají.

ZÁVĚR

V práci byl popsán režim open access jako výhodný model publikování pro redakce vědeckých časopisů působících na akademické půdě Univerzity Pardubice. Redakce však nejsou jediné, kdo z přínosů open access těží. Přechod k tomuto hnutí je kromě redakcí výhodný i pro čtenáře a vědce, kteří se budou zajímat o vědeckou činnost Univerzity Pardubice, či pro samotnou instituci Univerzity Pardubice.

System Open Journal Systems představuje pro tento účel vhodné řešení. V práci byly systém a jeho funkce popsány, včetně redakčního procesu, který by, jak bylo zjištěno, mohl být v některých svých fázích jednodušší. Přesto redakce, které se rozhodou na tento systém přejít, budou z nasazení Open Journal Systems těžit.

V práci byl popsán projekt zavádění systému s důrazem na popis stávající situace a požadavků, které byly činěny na nově zaváděný systém. Důležitým faktem pro tento projekt bylo příslibení účasti a podpory od více jak poloviny redakcí působících na Univerzitě Pardubice. Po uvedené analýze požadavků těchto redakcí mohl být spuštěn pilotní projekt spolupráci s redakcí vědeckého časopisu Aktuální otázky sociální politiky – teorie a praxe. Na základě požadavků této redakce byl po instalaci na univerzitní server systém nastavován a upravován. Přestože ne všechny požadavky se podařilo vyřešit včas, systém byl úspěšně nainstalován a zaveden. Cíl této práce byl splněn.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BARTOŠEK, Miroslav. Open Access: otevřený přístup k vědeckým informacím. Úvod do problematiky. In: *Zpravodaj ÚVT MU* [online]. roč. XX, č. 2, 2009 [cit. 2012-03-15]. ISSN 1212-0901. Dostupné z: <http://www.ics.muni.cz/zpravodaj/articles/628.html>
- [2] Bethesda Statement on Open Access Publishing. *Earlham College* [online]. 2003 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.earlham.edu/~peters/fos/bethesda.htm>
- [3] BOAI: Budapest Open Access Initiative. *SOROS* [online]. 2002 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.soros.org/openaccess/read.shtml>
- [4] Časopis American and British Studies Annual: Fakulta filozofická. *Univerzita Pardubice* [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.upce.cz/ff/kaa/casopis.html>
- [5] DOAJ by Country. *DOAJ: Directory of Open Access Journals* [online]. Lund University Libraries, 2002 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.doaj.org/doaj?func=byCountry&uiLanguage=en>
- [6] *DOAJ: Directory of Open Access Journals* [online]. 2002 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://www.doaj.org/>
- [7] Downloading Open Journal Systems. PKP: Public Knowledge Project [online]. 2002 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: http://pkp.sfu.ca/ojs_download
- [8] *DSpace* [online]. [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://www.dspace.org/>
- [9] *EPrints* [online]. University of Southampton, UK, 2011 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://www.eprints.org/>
- [10] Fakultní časopisy: Fakulta chemicko-technologická. *Univerzita Pardubice* [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.upce.cz/fcht/veda-vyzkum/casopisy.html>
- [11] *GNU: Operating System* [online]. 2001 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/>
- [12] Informace o časopisu Aktuální otázky sociální politiky - teorie a praxe. *Univerzita Pardubice* [online]. 2011 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.upce.cz/fes/veda-vyzkum/fakultni-casopisy/casopis-aosp.html>
- [13] Jednotný vizuální styl univerzity. *Univerzita Pardubice* [online]. 2004 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://www.upce.cz/deska/dokumenty/jvs.html>

- [14] Journals Using Open Journal Systems by Continent. *PKP: Public Knowledge Project* [online]. 2012 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://pkp.sfu.ca/ojs-geog>
- [15] KWASIK, Hanna a Pauline O. FULDA. Open Access and Scholarly Communication: A Selection of Key Web Sites. In: *Issues in Science and Technology Librarianship* [online]. New Orleans, LA 70112: Louisiana State University Health Sciences Center, 2005 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.istl.org/05-summer/internet.html>
- [16] MACH, Jan. *Open Access: Otevřený přístup k vědeckým informacím*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2010. Dostupné z: <http://dspace.vsb.cz/bitstream/handle/10084/83303/2010100Aweek-prezentace-zkracena-verze.pdf;jsessionid=3231F5D06E204A598768186A8026D3C8?sequence=2>
- [17] OJS Customizations. *PKP: Public Knowledge Project* [online]. 2010 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://pkp.sfu.ca/ojs-customization>
- [18] OJS in an Hour: An Introduction to Open Journal Systems. *PKP: Public Knowledge Project* [online]. 2008 [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: <http://pkp.sfu.ca/files/OJSinHour.pdf>
- [19] OJS User Numbers. *PKP: Public Knowledge Project* [online]. 2012 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://pkp.sfu.ca/ojs-user-numbers>
- [20] OJS/OCS Quick Reference. *PKP: Public Knowledge Project* [online]. 2008 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://pkp.sfu.ca/files/docs/quickreference/quickreference.pdf>
- [21] Open Access Citation Advantage. *Open Access Week: Learn. Share. Advance.* [online]. 2010 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.openaccessweek.org/photo/open-access-citation-advantage>
- [22] Open Journal Systems. *PKP: Public Knowledge Project* [online]. 1998 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://pkp.sfu.ca/?q=ojs>
- [23] *OpenDOAR: The Directory of Open Access Repositories* [online]. University of Nottingham, UK, 2006 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://www.opendoar.org>
- [24] Pantheon: Religionistický časopis. *Univerzita Pardubice* [online]. 2011 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://religionistika.upce.cz/casopis-pantheon/>
- [25] PKP Support. *PKP: Public Knowledge Project* [online]. [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://pkp.sfu.ca/support/forum/ucp.php?mode=login>

- [26] *PKP: Public Knowledge Project* [online]. 1998 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://pkp.sfu.ca/>
- [27] Plugin Gallery. *PKP: Public Knowledge Project* [online]. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://pkp.sfu.ca/support/forum/viewforum.php?f=28>
- [28] Readme. *PKP: Public Knowledge Project* [online]. 2011 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://pkp.sfu.ca/ojs/README>
- [29] *Registry of Open Access Repositories* [online]. University of Southampton. [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://roar.eprints.org/>
- [30] RYGELOVÁ, Pavla. Budování repozitářů: příspěvek univerzitní knihovny pro uchování a šíření výsledků výzkumu a vývoje. In: *Bibliotheca academica: cíle a perspektivy vysokoškolských knihoven 2008* [online]. 2008 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10084/68557>
- [31] Stránky vědeckých časopisů Fakulty Ekonomicko-správní Univerzity Pardubice. *Univerzita Pardubice* [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.upce.cz/fes/veda-vyzkum/fakultni-casopisy.html>
- [32] SUBER, Peter. Open Access Overview. *Earlham College* [online]. 2004 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.earlham.edu/~peters/fos/overview.htm>
- [33] *Teatrum Historiae. Univerzita Pardubice* [online]. 2009 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://uhv.upce.cz/cs/theatrum-historiae/>
- [34] TOMES, Milan. *Public Knowledge Project: Nasazení v prostředí Univerzity Pardubice*. Univerzita Pardubice, 2012.
- [35] VYČÍTALOVÁ, Lucie. *Příhláška projektu FRVŠ 352/2012/E/b: Zpřístupnění recenzovaných časopisů Univerzity Pardubice v systému Open Journal System*. Univerzita Pardubice, 2012.
- [36] WILLINSKY, John, Kevin STRANACK, Alec SMECHER a James MACGREGOR. *Open Journal Systems: A Complete Guide to Online Publishing. PKP: Public Knowledge Project* [online]. 2nd Edition. 2010 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://pkp.sfu.ca/ojs/docs/userguide/2.3.3/index.html>